

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 5 грудня
1939 року.

№ 7 (3982).

СУБОТА

13

ЛЮТОГО 1988 р.

Ціна 8 коп.

афіша
НОМЕРА

БУДІВНИЦТВО ОБ-
ЛАСНОГО МУЗДРАМ-
ТЕАТРУ — ВСЕ ЩЕ
УДАРНА КОМСОМЛЬ-
СЬКА ВУДОВА. А
СКІЛЬКИ ТАМ СПІЛ-
ЧАН? ЧОМУ? — 3 стор.

«Гроно» — про-
щай, здрастуй —
«Соняшник!» По-
езія, проза, хро-
ніка — 6—7 стор.

«ТА НЕ ПОСТАВЛЮ Я СТУДЕНТА ЗА
ВЕРСТАТ, У МЕНЕ — ГОСПРОЗРАХУ-
НОК!», «ПОСЛУГ ПЕНСІОНЕРІВ І СТУ-
ДЕНТІВ НЕ ПОТРЕБУЄМО...». ЧИ МОЖ-
НА ПРАЦЕВЛАШТУВАТИ СТУДЕН-
ТА? — 8 стор.

читайте
в наступних
номерах

● Назустріч 70-річчю Ра-
дянської Армії і Військово-
Морського Флоту СРСР:
«Афганістан болить моєї
душі...», «У час суворих ви-
пробувань».

● Дорослі чубляться за...
«квадратні метри, а діти хо-
чуть мати свою станцію
юних техніків».

● Напередодні відкриття
чергового футбольного се-
зону.

● Клуб «На дозвіллі» —
у стилі «ретро»: новини,
світська хроніка, об'яви і
реклама в елісаветград-
ських газетах кінця XIX —
початку XX століття.

Невеличка «домашня війна»

і роздуми після неї

«УВЕЧЕРІ Я ЙШОВ ВІД БАБУСІ. БІЛЯ
ВЕРБИ СТОЯЛА ГРУПА НАШИХ ХЛОПЦІВ.
Я ДО НИХ ПІДІЙШОВ І ДІЗНАВСЯ, ЩО
ВОНИ ЗБИРАЮТЬСЯ ЙТИ В КОСТЯНТИ-
НІВКУ РОЗБИРАТИСЯ З МОЛДАВАНА-
МИ. В КОСТЯНТИНІВЦІ Я ЗНАЙШОВ
ШМАТ ГРУБОГО ДРОТУ ДЛЯ САМОЗА-
ХИСТУ...».

«...Я ПІДІЙШОВ ДО ВІКНА, ВИТЯГНУВ
ШИБКУ І КИНУВ УСЕРЕДИНУ ПАЛИЦЮ.
ІГОР ПІДПАЛИВ ВАТУ І ТЕЖ ВКИНУВ ЇЇ
У ВІКНО. ТЕРЕШКО СТОЯВ ТУТ ЖЕ Й КИ-
ДАВ У ОТВІР ВІКНА ЗАПАЛЕНІ СІРНИКИ,
А УХАЛІН ПОЧАВ КИДАТИ ЦЕГЛИНИ...».

«Невеличка «домашня війна» і розду-
ми після неї» — 5 стор.

13 лютого 1988 року

ДОВОДИЛОСЬ читати ці оголошення й раніше. Друкувались вони також і в «Молодому комунарі». Але із справжнім станом справ познайомився лише на початку серпня, вже працюючи у «Будівельнику». Мене запросили на комсомольські збори управління. Місцем проведення було обрано будмайданчик драмтеатру, і першим, до того ж, головним питанням було вирішення проблем тих, хто працював за путівками. Пільги, які їм спочатку обіцяли, — взяти на квартирний облік з часу оформлення на роботу без врахування строку проживання у місті та надати протягом двох років кімнату у гуртожитку для малосімейних — адміністрація тресту відмовилась виконувати.

Для в'яснення ситуації вирішено було провести збори і запросити на них секретаря парткому тресту Е. Е. Бойчуна, голову профкому А. С. Мармалюка, заступника керуючого по побуту та кадрах А. В. Полудня, першого секретаря міськкому партії Г. Т. Костроміна, першого секретаря міськкому комсомолу М. Цигульського. Але конкретної відповіді на поставлені питання робітники на зборах так і не змогли одержати. Правда, А. С. Мармалюк зачитав два документи. Перший — постановою облвиконкому та облпрофради, де вказується, що строк постійного проживання громадян, необхідний для прийняття на квартирний облік у місті Кіровограді — три роки. Другий — постановою Колегії Мінважбуду СРСР та Президії профспілок робітників будівництва і промбудматеріалів, яка забороняє видавати гарантійні листи для прискорення позачергового надання квартир (вони суперечать законодавству) та публікацію матеріалів безпідставного гарантування позачергового надання житла громадянам при прийнятті на роботу. Тобто, він дав зрозуміти, що робітни-

кам, оформленим на роботу за комсомольськими путівками, пільг не буде.

Тут у декого виникає запитання — чому ж відмовили в серпні 1987 року, якщо перші путівки видавались ще у листопаді 1986 року? Невже тоді не знали про існування згаданих документів і тієї обставини, що гарантійні листи но-

так і лишались обіцяною.

НІНІ колишній керуючий трестом «Кіровоградмиськбуд» В. Д. Маракуча у тресті вже не працює. Змінився і секретар міськкому комсомолу. Хто ж візьме відповідальність за таку спадщину? Чи докоряти колишньому керуючому трестом «Кіровоградбуд» С. І. Жаданову, чи

кон. А що маємо у загоні! Із 37 чоловік на облік стали лише 12. Та й з них тільки троє — М. І. Товстоган, В. І. Плисюк, С. М. Сарахан зробили це вчасно. Інші ж 9 ставали на облік протягом двох-п'яти місяців!

На ударні комсомольські будови направляють, як правило, кваліфікованих робітників; або,

що на них натискували «зверху». І тепер А. Д. Пелехов жалкує, що «мимоволі став учасником цієї авантюри...». А що це авантюра, він знав. Мабуть, певні були обсяги керівники, що цей вчинок зійде їм з рук.

Виявилась тут і беззубість профспілкової організації тресту, керівництво якої обмежилось лише усним попередженням: дивіться, мовля, бо дієте незаконно...

Не запитували ніхто про згоду у колективі управління тресту, не доводило до відома рядових працівників умови прийому на роботу загону комсомольців. Про це колектив дізнався згодом. І, зрозуміло, що кадрові молоді робітники [ті, хто пропрацював у тресті більше п'яти років і має відповідну кваліфікацію], які й досі мріють про малосімейні, були незадоволені рішенням адміністрації.

У цій історії крапку ставити рано. А треба поставити. Історія «ударної комсомольської будови» виявила багато помилок, зловживань, у яких слід негайно розібратися, зробивши при цьому правильні висновки. Десятку стійких хлопців, які продовжують працювати, мабуть, все-таки необхідно взяти на квартирний облік. Та не більше. Всі інші обіцяні «пільги» їм необхідно заробити своїми руками. Наприклад, брати участь у роботі МЖК тресту. Позачергове надання комсомольцям малосімейок (а чутки про його створення вже є) не вирішить питання, а буде лише оказанією, що одним несправедливим стосовно інших будівельників тресту кроком. Бо чим кращі ці комсомольці від решти молоді, яка не перший рік добросовісно, сумлінно працює на будівництві, та й досі не має житла? Так що крапка у цій історії справді потрібна. І ставити її треба якомога швидше...

Володимир ПОЛІЩУК, громадський кореспондент «Молодого комунара».

у записник
консорга:
від А до Я

«КП» ГОТУЄТЬСЯ
ДО РЕЙДУ

Активними помічниками партійних і державних органів у боротьбі з недоліками і зловживаннями є члени штабів і постів «Комсомольсько-го прожектора». Ленінські вимоги масовості, гласності і дієвості контролю буди і залишаються основоположними в діяльності «КП».

З чого ж починати рейд, найефективнішу форму контролю? Кого залучати до нього, яку ділянку роботи довірити увазі «прожекториста»?

На що звернути увагу і як ліквідувати виявлені недоліки?

У суворій послідовності слід дотримуватись трьох вимог: підготовки до рейду, вміння компетентно провести рейд (перевірку) і надати допомогу у виправленні виявлених в ході перевірки недоліків.

На першому етапі визначається мета, складається програма, затверджується керівник і учасники акції, проводиться інструктаж, формується актив із добре підготовлених працівників. До підготовки рейду найкраще залучати молодих спеціалістів, попередньо порадившись із досвідченими працівниками відповідного підприємства, господарства чи закладу. Напередодні слід проінструктувати учасників про порядок ведення роботи, позначити їх існуючими по цій проблемі дослідженнями, документами і матеріалами.

Завдання другого етапу — не тільки провести рейд, виявити недоліки, але й об'єктивно розібратися в причинах, що породили їх, виробити і вжити заходів до подолання негативних тенденцій — кінцевої мети кожної перевірки.

«Прожектористи» повинні широко використовувати у своїй роботі «блискавки», бойові листки, стінгазети, «вікна КП», тематичні стенди, плакати, листівки і фотовітрини.

М. ЦУКАНОВ,
заступник голови
обласного штабу «КП».

ХТО ПОСТАВИТЬ

Писати цю статтю сідаю не вперше. Не раз брався за перо, але потім, ще раз усе обдумавши, сумнівався... Останнім, що змусило висловити на-решті свою думку стосовно історії з комсомольцями, направленими за путівками міськкому комсомолу у будівельне управління «Цивільбуд-3» на спорудження муздромтеатру, про яку писав «Молодий комунар» 21 листопада минулого року, послужило оголошення, яке прочитав днями в автобусі маршруту № 110. Так, одне з тих самих оголошень, які ще на початку цієї, я б сказав, несправедливої історії, були розклеєні по всьому місту, і які й досі можна бачити у громадському транспорті та інших місцях масового перебування людей, а то й просто на електричних стовпах поряд з оголошеннями типу «Молода сім'я знімає квартиру...». Вони все ще закликають комсомольців на ударну будову...

сять незаконний характер? Безумовно, знали. Зобов'язані були знати. Інакше як пояснити таку некомпетентність? Незрозуміле і ставлення міськкому комсомолу та міськкому партії до законності вицезгаданих обіцянок. Адже ідея надання комсомольським путівкам на спорудження драмтеатру належить все-таки їм. Невже інших шляхів вирішення проблеми кадрів для будівельних організацій не було?

М'яко кажучи, дивно повів себе інструктор міськкому партії М. М. Таран (до речі, у 1986 році він ще працював головою профкому колишнього комбінату «Кіровоградважбуд»). М. М. Таран прийшов на будмайданчик драмтеатру, привітався із запрошеними на збори і... тихенько зник, сказавши, що залишив на дорозі поламану машину! Свого слова по суті справи він так і не сказав.

Завершилися збори, на яких комсомольцям ще раз пообіцяли взяти їх на квартирний облік. Та минав час, а обіцянка

КРАПКУ?

нинішньому О. В. Кушніру, що не бажає бути «спадкоємцем» незаконних дій?

Та повернімося до комсомольців. Не про всіх, але про більшість з них можна із впевненістю сказати: прийшли працювати у БУ «Цивільбуд-3» не заради великої мети збудувати для міста драмтеатр. Їх сюди привела можливість протягом двох років одержати житло. Єдиний колектив однодумців із загону не склався. Тому й не дивно, що скоро його ряди почали рідшати.

Комсомольці, зіткнувшись із труднощами, спускалися перед ними. Але тут закривається деякий сумнів відносно того, чи можна зараз називати їх комсомольцями. Адже у Статуті ВЛКСМ точно вказано строк, протягом якого спільчанин повинен стати на облік за новим місцем роботи. Статут для комсомольця — за-

перш ніж стати до роботи, комсомольці проходять підготовку в навчальних комбінатах.

Серед направлених на цю «ударну» — люди найрізноманітніших професій, із середньою і вищою освітою. Та будівельників серед них — жодного. Тому й не дивно, що більшість спочатку працювали учнями мулярів, облицювальників тощо. А точніше — виконували найважчу малооплачувану роботу. Відповідальна кваліфікована робота їм була не під силу. Її не доручали. По праці й зарплата. Одержавши раз-другий мізерну платню, дехто залишив ряди «ударників». Та ніхто на сполох із цього приводу, чи можна поводити себе й комсомольці.

Колишній керуючий трестом В. Д. Маракуча та начальник управління А. Д. Пелехов підписували гарантійні листи, виправдовуючи це тим,

структури, пошукових молодіжних розробок, розвитку бази самого центру.

Вигідність центру НТТМ перед солідними науково-дослідними інститутами, КБ, НВО полягає в швидкому впровадженні винаходів у виробництво.

Центр НТТМ здійснюватиме організаційну і господарську діяльність по укладанню договорів з установами, організаціями і підприємствами на проведення науково-технічних розробок, створенню і забезпеченню роботи молодіжних творчих колективів на основі добровільної діяльності молоді у вільний від основної роботи чи навчання час. Він буде надавати практичну допомогу самодіяльним авторам.

Творчі молодіжні колективи здійснюватимуть свою діяльність на основі договорів підяду з центром НТТМ. Розділ колективного заробітку в творчому молодіжному колективі здійснюватиметься з урахуванням коефіцієнту трудової участі.

Сьогодні на Україні діє 14 центрів НТТМ. За 7 місяців роботи вони уклали 826 господарських договорів на суму 9,1 млн. карбованців. Ними виконано 371 договір на суму 2,4 млн. карбованців.

Основна діяльність Кіровського районного центру НТТМ буде направлена на надання практичної допомоги в розробці і впровадженні нової техніки, прогресивної технології підприємствам і господарствам агропромислового комплексу, підприємствам місцевої промисловості. Також його діяльність спрямовуватиметься і на проект роботи в області охорони навколишнього середовища.

Всі бажаючі взяти участь в організації роботи Кіровського районного центру НТТМ і в роботі творчих молодіжних колективів можуть звертатися зі своїми пропозиціями в обком комсомолу або ж у Кіровський райком комсомолу.

АНОНС!

Кіровоградський обком і Кіровський райком ЛКСМ України оголошують конкурс на заміщення вакантної посади директора центру науково-технічної творчості молоді, який буде створено при Кіровському райкомі комсомолу.

У конкурсі можуть взяти участь усі бажаючі.

Директор районного центру НТТМ організовуватиме його роботу, відповідатиме за організаційну діяльність, постійно діятиме від імені центру, представлятиме його в усіх установах, організаціях, на підприємствах, згідно з діючим законодавством і статутами центру. Він безпосередньо може укладати різноманітні договори, відкривати в банках рахунки.

Також директор має можливість видавати відповідні накази, згідно з трудовим законодавством може приймати і звільняти з роботи, застосовувати заходи щодо заохочення працюючих.

У районному центрі НТТМ буде працювати до 11 спеціалістів. Місячна заробітна плата директора становитиме 220—250 карбованців.

Всім бажаючим взяти участь у конкурсі необхідно до 1 березня 1988 року пред'явити у відділ робітничої і сільської молоді обкому комсомолу в двох екземплярах листок для обліку кадрів і автобіографію.

За довідками звертатися: м. Кіровоград, вул. Карла Маркса, 41, Кіровоградський обком комсомолу (тел. 4-74-77) або м. Кіровоград, вул. Жовтневої революції, 58, Кіровський райком комсомолу (тел. 3-32-43).

Отже, при Кіровському райкомі комсомолу розпочне свою роботу госпрозрахунковий центр науково-технічної творчості молоді. Сьогодні 18 підприємств і організацій Кіровограда виявили бажання співробітничати з центром НТТМ.

Центр НТТМ — госпрозрахункова, самофінансуюча організація. Він має самостійний баланс, своє найменування, наділений юридичними правами.

По своїй структурі — це організація, яка сприятиме забезпеченню зв'язку між підприємствами і організаціями, що відчувають потребу у впровадженні у виробництво досягнень новітньої техніки прогресу.

Головний критерій діяльності центру — економічний максимум прибутку і максимум еко-

Від задуму — до втілення

номічного ефекту на витрачений карбованець.

Прибуток центру застосовуватиметься з метою розвитку масової науково-технічної творчості молоді, молодіжної соціальної інфра-

ПОПРОСИЛИ і мене розповісти про передовий досвід, що його мають агрофірми Угорщини. Важко судити, наскільки впорався я з цим завданням, але певні елементи господарювання хліборобів братньої соціалістичної країни, про які повідомив, зацікавили моїх земляків. Що це так, свідчить один-єдиний факт: після годинного виступу довелося відповісти на півтора десятка запитань. Конкретних, тісно пов'язаних з практикою. Відповідав на них і розумів: позитивні процеси, що відбуваються в нашій країні, без сумніву, захопили всіх, люда враз відчували себе повноправними і єдиними господарями виробництва. Все більше організацій і колективів переходять на госпрозрахункові принципи. Від підприємств з багатотисячними колективами до футбольних команд і театральних труп. Дещо в цих процесах здається спірним, не все ми приймаємо на віру, та головне, що торжествує принцип — людина і будь-який колектив самі повинні годувати себе і робити максимальний внесок на благо всього суспільства. Нахлібників у нас не повинно бути! Потрібні господарі. «Прийшов час господарів!» — саме так коротко і емко сформулював вимоги сьогоднішнього дня Герой Соціалістичної Праці, ланковий дослідно-виробничого господарства «Ленинський путь» з Краснодарського краю В. Я. Первицький, виступаючи на сторінках «Комсомольской правды».

Отже, господарі. Мабуть, найперше, на що звернули увагу ми, група випускників радянських вузів, а нині слухачі Університету аграрних наук Угорщини, буваючи в кооперативних об'єднаннях і сільськогосподарських комбінатах братньої країни, що люди — від оператора тваринницького комплексу чи механізатора до директора — мають максимально широкі можливості для господарського маневру. Ось приклад. Сувора зима минулого року принесла виноградарям чималих збитків: зимарезні цілі плантації цієї теплолюбної лози. Ясна річ, за несприятливих умов виноградарі взяли за соку і вина? Члени комбінату, що розташований поблизу дослідної території нашого Університету, знайшли вихід: у погребі, використовуючи напівазбуту технологію, почали вирощувати шампінйони. Відразу знайшлися у господарства і оптові покупці, непередбачена часткова переорієнтація зацікавила зарубіжні фірми, з якими комбінат має прямі зв'язки.

Цей приклад характерний для аграрного сектору економіки Угорщини, країни, що за останні роки сягнула небаченого прогресу. Посудіть самі: за два десятиліття, що минули з часу радикальної аграрної реформи, УНР виїхала на одне з перших місць у світі по виробництву сільськогосподарської продукції на душу населення, стала провідним експортером молока та м'яса. 60—70-центнерні врожаї зернових з гектара, семитисячні налії молока від корови — для Угорщини норма. Тобто, продуктивність основних

галузей, якщо звернутися до статистики двадцятирічної давності, зросла більше, ніж у два рази. Цікава деталь, що свідчить про потенційні можливості сучасного села: ферми з надоями на рівні чотирьох тисяч кілограмів молока від корови анулюються, як безперспективні. Подібних фактів можна навести немало. Скажімо, я був на свинофермі для утримання маточного поголів'я. Це справжнє підприємство з високим рівнем рентабельності. Кожна з 1200 свиноматок дає в середньому за рік 20—22 поросят приплоду, або в переведенні на наші гроші близько 600 карбованців чистого прибутку. Навіть школярів неважко врахувати щорічні надходження агропідприємства. А знаєте, скільки працівників обслуговує ферму? Тридцять, включаючи й адмінперсонал.

СІЛЬСЬКІ ТРУДІВНИКИ, ЯК ПРАВИЛО, МАЮТЬ НАДЗВИЧАЙНО ВИСОКІ ЗАРБІТКИ, що набагато перевищують доходи робітників промислових підприємств і службовців. Але вони не гарантовані. Все залежить від кінцевого підсумку господарювання. Прибуток ділиться в залежності від внеску від того чи іншого працюючого. Окрім фонду, що виділяється на розвиток виробництва, близько 40 процентів чистого прибутку йде на преміювання трудівників. З них 5 процентів — спеціалістам, 25 — госпрозрахунковим колективам, а решту — працівникам допоміжних служб.

Система преміювання вражає своєю гнучкістю і простотою водночас. Вона, без перебільшення, працює на кінцевий результат, а не служить автоматичною доплатою до основного заробітку, як це часто трапляється у нас. Ось приблизна схема, за якою заохочуються передовики. Перевиконав колектив план по виробництву тієї чи іншої продукції на 5 процентів — доплата становитиме 10 процентів від суми основного заробітку, перевиконав на 10 процентів — отримає додатково 50 процентів доплати. І навпаки: зниження урожайності чи продуктивності тварин обов'язково позначиться у такій же пропорції на заробітку. Причому, втрачає працівник не премію, а й частину зароблених коштів.

на самостійність гарантована. Закупівельні ціни стабільні, хоча й залежать від кон'юнктури зовнішнього ринку. Природно, може виникнути запитання: а якщо всі кинуться вирощувати те, що сьогодні особливо ціниться, забуваючи про внутрішні потреби? Таке траплялося, але останнє слово залишалося за державним замовленням. Кооперативові чи об'єднанню пропонувалася та чи інша спеціалізація, відповідно, ціни встановлювалися такі, що покривали витрати.

Прямий вихід на зовнішній ринок відкриває перед кооперативами величезні перспективи. Вони мають можливість не лише вигідно реалізовувати продукцію, а й купувати за валюту необхідну техніку, добрива чи засоби хімічного захисту рослин. І саме при проведенні таких операцій потрібно бути справжнім господарем. Повірте, угорці навряд чи придбають зайвий механізм, котрий простоюватиме потім без діла, не зазіхнувши на дешевизну, що не користується попитом на зовнішньому ринку. Дуже популярні, до речі, в Угорщині наші трактори виробництва Мінського тракторного заводу, чого, на жаль, не скажеш про кіровоградські сіялки.

Звичайно, враз усього не зміниш, наші сільськогосподарські колективи лише починають переходити на сучасні методи господарювання. Тому й кидаються у вічі дома факти явної безгосподарності. Скажімо, на тракторних станах — звалища техніки. Нової, і такої, що вже не повернеш до життя. Частина з неї практично ніколи не використовувалася. На мою думку, це наслідок бездумного витрачання грошей, плоди шедрих державних дотацій недалекого минулого. Заводи «гнали» нікому не потрібні трактори і комбайни, на міжнародному ринку ті не витримували конкуренції. Куди ж їх подіти? Ясна річ, власним колгоспам і радгоспам спроводити. А потрібна чи ні та горіхотехніка — ніхто не запитував. Переконали, що перехід на самофінансування обов'язково зніме цю проблему. Як і іншу —

близьку Будапешта. Це, без перебільшення, сучасне підприємство. Має 8 тисяч гектарів землі, власний м'ясокомбінат, консервний завод, вишавод. Чистий прибуток, за нашими мірками, щороку становить кілька мільйонів. Працює тут менше ста чо-

ських населених пунктах. Пояснюється це не лише прив'язаністю до рідних місць, а й вищим рівнем життя, стабільнішими заробітками працівників аграрного сектору.

Останнім часом в країні з'явилася ще одна форма організації праці — щось на зразок нашого сімейного під'яду. Майже у всіх кооперативах і комбінатах, де є інкубатори, люди беруть на вирощування додому молодняк птиці. Про масштаби цього явища свідчить середня цифра, яку мені довелося почути: 3,5—4 тисячі бройлерів чи каченят вирощує кожна сім'я, що прийняла тану спеціалізацію. Усім бажаним зводяться павільйони для відгодівлі молодняка, завозяться необхідні корми.

Завершуючи розповідь про елементи передового досвіду, що з'явилося в організації праці колективних господарств та державних сільськогосподарських підприємств Угорщини, підкреслюю: люди мають те, до чого й ми прагнемо — простір для ініціативи, не обмеженої догматичними інструкціями.

Тепер кілька слів про те, що з'явилося в технології угорських хліборобів. Як агроном, я цікавився, насамперед, рослинницькою галуззю. Спочатку дивувався, а тепер вже звик до того, що угорці повністю відмовилися від запланованих сівозмін у звичному розумінні. Пам'ятаєте, кілька років то-

му у нас тільки й чулося: «Сівозміна — фундамент врожаю». Виявляється, не зовсім так. Можна сіяти що завгодно, у будь-якій послідовності, але пам'ятати про підживлення ґрунтів, робити це науково обгрунтовано. У багатьох аграрних колективах карти полів складаються за допомогою сучасної комп'ютерної техніки.

І останнє — збалансованість від годівлі тварин. Для угорців стало нормою отримувати на кожних півтора кілограма комбікормів близько кілограма приросту живої ваги тварин. Досягається це завдяки вмілому застосуванню енергетичних культур — сої та кукурудзи — і мінеральних компонентів.

Незабаром завершиться моє навчання в братній соціалістичній країні. Тому й замислююся все частіше: що із запозиченого можна буде застосувати на практиці? З чого почати? Подібні запитання чув і від учасників зустрічі в райкомі комсомолу. Думаю, починати треба з введення ладу у власних колективах. Щоб не сиділи вони на шні у держави, покривали затрати на виробництво, давали прибутки. Можливості для цього нині є.

Ю. КОНДРАТЕНКО,
слухач Університету
аграрних наук Угорської Народної Республіки.

ДО ЦЬОГО ВИСТУПУ МЕНЕ СПОНУКАЛА РОЗМОВА, ЩО ВІДБУЛАСЯ НЕЩОДАВНО В КІРОВОГРАДСЬКОМУ РАЙКОМІ КОМСОМОЛУ. СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО І НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС, НОВІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ОПЛАТИ ПРАЦІ — ЦІ ПИТАННЯ БУЛИ В ЦЕНТРІ УВАГИ ЗУСТРІЧІ МОЛОДИХ УЧАСНИКІВ СІМЕЙНОГО ПІД'ЯДУ, КЕРІВНИКІВ ПІДРЯДНИХ КОЛЕКТИВІВ, СПЕЦІАЛІСТІВ РАЙОНУ.

Рядові робітники за таких умов рахують кожен фронт, достеменно знають, що матимуть від центнера продукції.

Тепер про організаційну структуру сільськогосподарської галузі. Існує два види господарств — кооперативні об'єднання та сільськогосподарські комбінати. Відрізняються вони один від одного в меншій мірі, ніж наші колгоспи і радгоспи. Поясню чому. Комбінати й об'єднання теж виконують державні замовлення, але держава не диктує, що вирощувати тому чи іншому колективі. По-

невміння хліборобів дожити матеріальними цінностями, що їх має господарство.

Я вже згадував про те, як формується спеціалізація угорських господарств. Важлива й така деталь: агрофірми зацікавлені самі перероблювати максимум продукції і постачати її споживачам. У готовому вигляді. За статистичними даними, понад 62 проценти продукції надходять з об'єднань і кооперативів безпосередньо на прилавки магазинів. Наша група побувала нещодавно на сільськогосподарському комбінаті по-

ловік, і, що цікаво, гарантовані заробітки працівників встановлюються в залежності від кількості членів сім'ї. Якщо родина має двоє дітей — її главі при успішній роботі гарантовано 50-процентну доплату.

Тут доречно буде згадати й про проблему кадрів. Її, в нашому розумінні, просто не існує: працівників усіх спеціальностей в кооперативах і державних господарствах вистачає, штучно створюється навіть конкуренція. При наявності роботи, молоді, як правило, залишаються жити і працювати в сіль-

13 лютого 1988 року

Ці дві історії розділяє у часі більше як півроку. Трапилися вони в різних кінцях Новоукраїнського району. І «герої» кожної з них навряд чи знайомі одні з одними. Та й працівники міліції неоднозначно кваліфікують дії одних і других... Чому ж раз-по-раз, обмірковуючи обидва випадки, схилиєшся до думки, що в їхніх причинах є якась спільність?

Певно, щоб зрозуміти їх передісторію, треба звернутися до того, що відбулося.

НАПРИКІНЦІ грудня 1987 року відбулося виїзне засідання комісії у справах неповнолітніх при виконкомі Новоукраїнської Ради народних депутатів, де слухалося питання «Про хуліганські дії неповнолітніх О. Пухова, С. Пилипенка, В. Козюхін, М. Шишатського, І. Сморича, В. Тарасова, С. Ухаліна, О. Терешка, І. Биндича, І. Шевченка, В. Насипайка, В. Погорілого». Після тривалого й непростого розбору справи було прийнято рішення оштрафувати батьків неповнолітніх хуліганів і окрему увагу про недоліки інтернаціонального виховання в школах району. А ось свідчення про саму цю справу її учасників.

В. КОЗЮХІН, десятикласник: «Увечері я пішов від бабусі. Біля верби стояла група наших хлопців. Я до них підійшов і дізнався, що вони збираються йти в Костянтинівку розбиратися з молдаванами. В Костянтинівці я знайшов шмат грубого дроту для самозахисту...».

М. ШИШАТСЬКИЙ, десятикласник: «Хтось із хлопців запропонував їти бити молдаван, які працюють за договором у Костянтинівці. Я пішов разом з усіма і був там до кінця...».

І. СМОРИЧ, восьмикласник: «...Я теж пішов з ними бити молдаван...».

Із представлення інспекції у справах неповнолітніх голові комісії у справах неповнолітніх: «5 жовтня 1987 року в с. Димині біля ставка С. Алексєєв (1964 р. н.) запропонував розбиратися в с. Костянтинівці із приїжджими молдаванами, які нібито побили «свого» хлопця М. Дігтяря... Того ж дня о 22 годині біля магазину в с. Костянтинівці група молодих людей розламала огорожу і а штахетами в руках рушила до гуртожитку, де жили наймані робітники...».

Од цього моменту до безславного фіналу подій тієї ночі минуло якихось півтори чи дві години, але це був час, протягом якого могло статися що завгодно. Одразу після «оточення» гуртожитку до нього зайшли неповнолітні І. Шевченко, О. Пухов та повнолітній С. Какуша. Ігор Шевченко запропонував мешканцям кімнати вийти на вулицю, щоб «розібратися, за що вони били Дігтяря». В яких виразах він це висловив, сухі міліцейські документи не вказують. Однак відомо, що після п'ятихвилинної розмови один із приїжджих робітників ухилився за віл, які стояли тут же в кімнаті. Треба сказати, що перед тією розмовою «ті, що жили в кімнаті, пили домашнє вино...». Отож, коли І. Шевченко не з власного бажання, а, рятуючись від вил, поспішно «вийшов, зачинивши за собою двері, Пухов витягнув скло із вікна кімнати і почав шурхати туди палицею. Молдавани виключили світло».

А ось як розповідає про це сам неповнолітній О. Пухов, тракторист колгоспу імені Ілліча:

— Я підійшов до вікна, витягнув шибку і кинув усередину палицю. Ігор підпала вату і теж кинув її у вікно. Терешко стояв тут же й кидав у отвір вікна запалені сірники, а Ухалін почав кидати цеглини...

Можна собі уявити, як себе почували в той момент приїжджі робітники, які прибули з братньої республіки зовсім не для того, щоб відбивати нічні атаки неповнолітніх хуліганів, а щоб допомогати радгоспів «Іванівський» на осінніх роботах. На щастя, коли нервозність обох сторін досягла апогею і оточені в кімнаті зімкнули в отворі вікна трійкою вил, знайшлися нарешті люди, які припинили хуліганство. Кільце «оточення», в якому дванадцять неповнолітніх та п'ятеро повнолітніх тримали чотириох робітників із Молдавії, розсипалося нецензурною лайкою та погрозами на їх адресу, прорвала... комендант гуртожитку Д. С. Митрошин, яка появилася на місці події із бригадиром Костянтинівського відділка. Хлопці розійшлися.

ОЗНАЙОМИВШИСЬ із головними моментами цієї невеличкої «домашньої війни», в якій, на щастя, не дійшло до серйозних «воєнних дій», хтось із поінформованих міг би запитати: а що ж тут спільного із вчиненим підлітками у Глодсах 10 травня минулого року?

ВИТЯГ ІЗ МІЛІЦЕЙСЬКОГО ПРОТОКОЛУ: «О 22 годині учні Глодської СШ А. Грощенко та О. Федорченко, повертаючись із стадіону, зустріли І. Федорченка, М. Ірлика, М. Буг, В. Грощенко, Л. Шрам, О. Цибенка. Разом із О. Федорченком А. Грощенко забрав прапор із меморіалу загиблим воїнам і почев

його біля воріт ветерана війни Д. К. Полізука. [Денис Климович на той час керував клубом червоних слідопитів «Пошук» — П. С.]... Неповнолітній О. Цибенко взяв інший прапор і поніс його до кафе. В цей час на вулиці появилася автомобіль. О. Цибенко кинувся навтьоки, при цьому настиг на поштоно прапора й роздер його... Учень Новоукраїнського СПТУ № 40 М. Ірлик намагався розібрати прожектор, який освітлював меморіал... Корзину з квітами загиблим воїнам підлітки забрали з могили й віднесли до комплексного приймального пункту...».

Ніхто із хлопців та дівчат (а серед них була й член комітету комсомолу Глодської СШ), розважаючись таким чи-

них цінностей, так само нездатні шанобливо ставитися й до інших країв і народів. Ось у чому, мені здається, й той глибоко прихований основний зв'язок, який зближує глодоську й костянтинівську історії. Це, по суті, сумні наслідки одного й того ж тривалого «виховання». Адже патріотичне й інтернаціональне виховання — процес двоєдиний. Навряд чи людина стане коли справжнім інтернаціоналістом, якщо вона не є з дитинства патріотом.

Ті хлопці з Диминого та Іванівки — чи люблять вони по-справжньому свій край і народ, чи усвідомлюють себе частиною цього народу, вказуючи хай і неусвідомлену, але неповагу до «молдаван»? Певно, що їхній безславний «похід» на гуртожиток в Костянтинівці є якоюсь мірою і наслідком вузькості світогляду, нерозвиненості почуття не лише (і не стільки) інтернаціоналізму, а й патріотизму. Того патріотизму, який перетворює рідні й суверенні народи нашої великої багатонаціональної Батьківщини на принципово нову спільність людей — великий радянський народ.

НЕВЕЛИЧКА «ДОМАШНЯ» ВІЙНА

і роздуми після неї

ном біля братської могили, не бачили в цьому нічого поганого. Просто «почу-дили», посміялися та й пішли собі до сільського клубу, де того вечора, до речі, нічого не проводилося». Ніхто з них (і ті, хто добре вчився і поведився у школі) не відчув, що чинить всупереч власній совісті й пам'яті про полеглих бійців. Певно, не було в душах цих хлопців та дівчат почуття святості і солдатського меморіалу, і прапора над ним, і квітів... Не відчували вони справжньої поваги і до невтомної пошукової роботи ветерана війни Д. К. Полізука (хай вибачить мені ця хороша людина мої відверті слова).

Звичайно, у всього цього є немало причин. Я спробую назвати ту, яка видається мені головною. Любов до Батьківщини починається із живої, непродиктованої любові до свого краю і його людей, з почуття причетності до життя рідного куточка землі й гордості за нього. Чи ж відчували школярі змалку, з перших днів у дитсадку, в школі, що вони — причетні? У піонери, в комсомол їх (за їхніми ж словами) «приймали формально, бо вік підійшов». Слова про війну (та й не тільки про неї), затерті від частого вживання, їх просто «не зачіпають за серце»...

Хочу тут висловити думку дещо парадоксальну. Мені здається, що й педагогам, і вихователям молоді слід би не нарікати на той випадок у Глодсах, а бути ведячими тому випадкові за те, що він виховив, як прожектор із темряви, таку глибоко приховану й таку реальну загрозу для нашої духовності й нашого патріотизму: загрозу нігілізму, невір'я молоді у моральні цінності рідного народу. До речі сказати, й національний нігілізм, про який так багато і з тривогою пишуть у пресі наші письменники, — хіба він не є ще одним боком тієї ж медалі?

НІ, НЕ ВИПАДКОВО, ведучи мову про патріотичне виховання (а точніше — його брак), ми підійшли й до проблеми національного нігілізму. «Той, хто не любить себе, так само не здатен любити й інших» — ці слова належать знаменитому психологові В. Леві. Люди, які не люблять власного краю, власного народу, не поважають його традицій і духов-

Отакі ось роздуми й привели мене до кабінету другого секретаря Новоукраїнського райкому ЛКСМУ В. Калиниченка. Привели ще й тому, що не лише в Диминому, Іванівці та Глодсах не все видається гаразд в інтернаціональному й патріотичному вихованні юних. Як зазначив на січневій вчительській конференції цього року завідувач райвно Г. Г. Коваленко, «до цього часу в Григорівській, Вербівській, Фурманівській, Диминській, Мар'янопільській та інших школах не працюють КІДи, не створені кімнати або ж хоч куточки інтернаціональної дружби... Попри все це, останнє засідання бюро Новоукраїнського райкому ЛКСМУ з інтернаціонального виховання відбулося більше як півтора року тому, ще в 1986. І слухався там звіт комітету комсомолу тієї самої Григорівки, де, як бачимо, в школі й досі нема ні КІДу, ні куточка інтернаціональної дружби. Їх же створити легше, ніж добитися, щоб уся ця робота була ще й цікавою для школярів, неформальною...»

— Про інцидент у Костянтинівці знаємо, — сказав Вадим. — Там був погром у гуртожитку. Думаю, на 99 процентів це сталося не через те, що різної національності; просто хлопцям з Диминого ніде дітись, а серед найманців були дівчата. Через дівчат все й вийшло.

Що ж, можливо, в цих словах є якийсь резон. Але назвіть отой процент — неважко він не повинен турбувати? Про це та про те, на якій основі будує райком свою інтернаціонально-виховну роботу, другий секретар сказав:

— Наша опора в такій роботі — колишні воїни-інтернаціоналісти, які служили в обмеженому контингенті радянських військ на території ДРА...

І почав розповідати, як О. Романенко (теж працівник райкому) і він їздили в Карпати з групою воїнів-інтернаціоналістів. Метою тієї поїздки було — «здружити хлопців для майбутньої участі у вихованні підростаючого покоління». Що ж, порів'я благородний. Але чи так уже конче для згуртування інтернаціоналістів треба везти їх за тридев'ять земель, коли стільки справ дома? Чи не було б для справи більше користі, коли б ті славні хлопці-«афганці» зустрілися, скажімо, хоч би і з неповнолітніми хуліганіями в Диминому або Іванівці?

Між іншим, останній наш закид на адресу райкому комсомолу можна було б назвати й безпідставним, якби не така обставина: переглядаючи матеріали, що стосуються правопорушень серед комсомольців, натрапили на листа від комісії у справах неповнолітніх, датованого 29 грудня минулого року. У ньому

комісія повідомляла райком про інцидент у Костянтинівці. Лист цей пролежав без руху майже місяць. Як бачимо, не надто стривожилися в райкомі, не поспішили хоч заднім числом підключитися до справи. А аналіз ж, що в Костянтинівці «щось таке» відбулося...

ЗДАЄТЬСЯ, не зайвим буде наголосити: учасники обох описаних історій не належали до числа «невиправних». Більшість із них непогано вчилися (і вчитися нині) в школі або училищі, не стороняться ровесників і в їхньому середовищі не вважаються «білими воронами». Ось кілька рядків із характеристики учня-другокурсника СПТУ № 40 В. Погорілого, підписаної майстром С. Колдуніцьким:

«Вчиться в основному на «добре», поведінка на території училища і за його межами хороша. В групі на першому курсі був комсоргом. До обов'язків своїх ставився добросовісно. Чесний, трудолюбивий. У товаришів користується авторитетом, із старшими ввічливий. Відвідує гурток мотоциклістів. Занять не пропускає, але щопонеділка запізнюється, бо не живе в гуртожитку...».

А ось яку, усну, досить промовисту характеристику дав своїм вихованцям класний керівник 10-го класу Іванівської середньої школи:

— Мені дуже соромно й боляче за цих дітей. Вони ж у нас завжди були активними учасниками в громадському житті класу, добре вчать. Козюхін — той природжений артист, а Шишатський — визнаний у школі художник. Було б дуже прикро, якби вони втратили можливість і далі вчитися у нашій школі...

Ці слова під час виїзного засідання комісії у справах неповнолітніх, певно, були сказані від щирого серця. Так само, як і зізнання В. Козюхін: «Ми йшли побити молдаван, а яких саме, я не знаю. Я пішов, щоб нас було більше... Тепер розкажусь».

Мабуть, розкажеться не один Козюхін, а й В. Погорілий, якого слухали на комсомольських зборах товариші по групі й одноголосно за нього поручилися, і решта хлопців. Жаль тільки, що їхній шлях до розуміння речей очевидних, здавалось би, виявився таким звичайним і непевним. І саме тому, перш ніж поставити крапку в цих роздумах, хочу сказати ще дещо про причини й наслідки прорахунків у вихованні.

Далеченько від Новоукраїнки, в самому центрі Кіровограда, на другому поверсі УТО «Кіровоград» віднедавна появилася новий відділ, увінчаний яскравою вивіскою «Товари народных умельцев». Мені трапилося відкрити для себе цей відділ, коли він був завалений «суперними» сумками, на яких величезними літерами значилося «Grandprix», а по периметру — щось іще латинськими літерами, такий собі «а ля французький» виріб. Подумалося: якого ж народу умільці представлені у цьому відділі УТО «Кіровоград»? Продавець ввічливо пояснила: сумки сотворили наші рідні кіровоградці-кооператори. Бо на такі сумки, бачте, є попит. І справді: зайшов за кілька днів — жодної із 29 «заграничних під імпорт» сумок не було. А ще за кілька тижнів появилася інша, «заграничана» вже під англійські та ще якісь. І ці довго не лежали...

Не хотілось би, щоб цей відступ хтось витлумачив як черговий закид «заборонити», «викоринити». Є попит — є й пропозиція. Але чи не та духовна всеїдність, заснована на недорозвиненості почуття патріотизму й вульгарному розумінні інтернаціоналізму, живить попит на такі речі? Бо чомусь і чимало модного нині молодіжного одягу, представленого в тому продажі виробів «народних умільців», обписана не рідною кирилицею, а отим нав'язливо-незмінним латинським шрифтом... Так що попит на «фірмові» сумки і штани кооперативно-кіровоградського виробництва — знову таки наслідок. І наслідок із ряду тих, що й сподіяне у Костянтинівці та Глодсах.

Петро СЕЛЕЦЬКИЙ,
Новоукраїнський район.

ГОРТАЮЧИ

Нашому обласному літературному об'єднанню мінає сорок років. Мають, як і кожному творчому організації, йому притаманні і злеті, і періоди якогось застою. Не все, звичайно, залежало від самих молодих літераторів. Були на те і суб'єктивні, і об'єктивні причини.

Та хочеться почати з того року, коли чимало початкуючих поетів і прозаїків приходили на заняття об'єднання ще в солдатських шинелях і кирзових чоботях. У них за плечима були важкі роки війни і радості перемоги. Про це вони й писали, прагнувши відтворити пережите.

Слід однак зауважити, що ми починали не з нуля. Ще до війни при редакції «Кіровоградської правди» гуртувалася творча молодь. Характерним для її творчості було активне втручання в життя, відчуття класових інтересів, спроби професійного навчання. Серед цих початкуючих був і Петро Лахман. Якось на одному із творчих занять письменник Анатолій Хорунжий, що працював у нашій редакції ще до війни, дуже тепло розповідав про здібного поета, про його сміливі задуми і творчі здобутки. Шкодували ми, що молодого партизана-розвідника Петра Лахмана загинули фашисти, так рано обірвавши його творчу біографію.

Моїм ровесником дуже подобалась пісня нашого земляка Івана Шевченка «Гарно, гарно серед степу...». Її співали на вечорах, у степу після праці, у різних комсомольських походах, що тоді практикувалися. А родом ця пісня, як і її автор, із Павлиша. Навколишній степ, як і події «савельних походів», народжували в душі Івана Шевченка чимало злободенних поезій. Вони ще на початку двадцятих років були вміщені в невеликій збірочці. Коли у Павлиші відзначалося шістдесятиріччя Івана Івановича, цю збірку подарував ювілярів його друг по комсомольським зв'язках літак Павло Усенко. І тоді обоє пригадували, що вийшла вона у друкарні політавідділу кавалерійської бригади, на папері в косу лінійку, який захопили червоні бійці в запеклому бою з денкінцями. Де вона, ця книжечка, схожа на зошит в косу лінійку?

Та повернемося до нашої теми. Отже, багатьом молодим студійцям не вистачало майстерності, бракувало знань і історії української літератури. І вони вчилися. Вчилися у технікумах і вузах, здобували середню і вищу освіту. Приходили на наші щотижневі літературні четверги, які не відкладалися ні за яких обставин. А які дискусії часом виникали по прочитаних творах і з приводу сучасного стану літератури! Пригадуються

палкі виступи Віктора Александрова, Олексія Машкова, Олександра Давидова, Георгія Поздняка, Миколи Разуваєва, а згодом Валерія Юр'єва, Віктора Погрібного, Леоніда Народо-вого, Юрія Камінського, Валерія Гончаренка та багатьох інших. А ще ми діставали кваліфіковану допомогу від науковця педагогічного інституту. Серед них у першу чергу хочеться назвати ім'я кандидата філологічних наук Леоніда Федосійовича Стеценка. Він гаряче підтримував зелені паростки, що давали добрірі

КНИГУ

зерна, і нещадно відсівав полови. Радів здобуткам Миколи Пирожника і Олександра Чернецького. У багатьох із нас і досі в глибині душі звучить «Моє Мошорине» останнього:

Вітрами віяне,
Зірками зорене
Лежить омріяне
Моє Мошорине.

Десь раз на квартал літоб'єднання збиралося у повному складі. І тоді приїздили літератори з усієї області. Із Павлиша — Василь Сухомлинський, який згодом став видатним вченим, з Панчевого — Микола Стоян, з Нової Праги — Віктор Чорногор... Користь від таких зборів була немала. Тим більше, що до нас тоді часто приїздили письменники з Києва. Бачили ми і Володимира Сосюру, який радів зустрічі із містом своєї молодості.

Приїздив і Олександр Гончар. Дружні зустрічі були з представниками сатиричного цеху Володимиром Івановичем і Степаном Олійником. Тоді дуже подобались сатиричні мініатюри Романа Поповича.

Звичайно, молоді літератори не обмежувалися лише своїми внутрішніми справами. Виступали з читаннями творів у цехах заводів і фабрик, в навчальних закладах, у колгоспних будинках культури і на токах. Цілою бригадою виїздили на будівництво Кременчуцької гідроелектростанції. І тоді на сторінках обласної і республіканських газет з'явилися нариси про людей великої будови Олександра Моторного, Миколи Стояна, Федора Непоменка та інших. А Іван Шевченко за порадою П. Г. Тичини написав поему про Кремгес «Тут місто сонячне, чудове»:

Кремгес! Кремгес! Яка будова!
Який розмах! Яка краса!
Тут місто сонячне, чудове
Встає над кручами в лісах.

І яким же уважним і чуйним був Павло Григорович до творчості молодих поетів. Це він на сторінках газети «Правда» підтримував нашого Валерія Юр'єва. Незабаром ми вже раділи його першій збірці поезій. Вийшла з друку і збірка оповідань

Віктора Александрова, тепер уже відомого письменника. «Слизьке масло» — так називалась збірка сатири й гумору Олександра Моторного, яка не всім приїшлася до смаку, бо не обходила гострі кути. Порадували наших читачів своїми прозовими творами Федір Непоменко і Микола Смоленчук.

Та, мабуть, найбільшим нашим здобутком став вихід у світ першого номера альманаху «Степ». Важко народжувався первісток. Доводилося переборювати чимало видавничих і інших труднощів, а то й рогадок. Мало не пішов він під ніж. У ньому була вміщена п'єса О. Моторного «Свіжий вітер», оповідання В. Александрова «Рибак-молодий», нарис М. Стояна «Земля і люди», поезії І. Шевченка, Олени Журливи, Г. Щербини, І. Ісаєва, О. Машкова, Р. Поповича та інших, а також нові розвідки про І. Тобілевича та І. Микитенка.

Мені й зараз шкода, що «Степ» став першим і останнім номером. А ми ж мріяли хоча б про щорічний випуск! Тепер у умовах гласності і демократії треба порушити клопотання про випуск щорічника місцевим

ПАМ'ЯТІ

ми силами. Ну чому це в ті далекі дожовтневі часи в Єлисаветграді та й в інших таких же повітових околицях могли виходити різні художні і статистичні видання, якими користувався й В. І. Ленін, а за наших умов при наявності потужної поліграфічної бази, видання щорічника неможливе? Автору цих рядків вдалося виконати прохання міськвиконкому і написати нариси про почесних громадян нашого міста. Збірку «Заріза» республіканський держкомвидав, не побачивши в ній смислу. Від неї просто відмахнулися. Навіщо, мовляв, зайвий клопіт. А подібні факти непоодинокі.

Треба, нарешті, домогтися дозволу на видання і у нашому місті, хоч малими тиражами і невеликими за обсягом книжок. Інакше й далі Спілка письменників буде скаржитись, що переважна більшість її членів похилого віку. Та й не дивно! По десять і двадцять років чекають виходу у світ своїх творів молоді поети й прозаїки. Уже й з молодих виходять.

Звичайно, усіх нас радує, що зусилля літоб'єднання дали певні наслідки, що останнім часом у нас поновилося літературне життя, що вже існує відділення Спілки письменників.

В. ЯРОШ,
перший голова обласного літоб'єднання, член Спілки журналістів СРСР.

Поезіє, сонце моє соняшнике!
Щомиті якийсь хлопчисько
Відкриває тебе для себе.
Щоб стати навіки соняшником.
І. ДРАЧ.

УЖИНОК «СІВАЧА»

Відбулось чергове заняття міської молодіжної літстудії «Сіва». На ньому прозвучали нові вірші А. Корінь. Студійці відзначили вдалі поезії «З відпустки», «Напівдорозі», «Відлуння», а також цикл мініатюр «Сліпий дощ». Активну участь в обговоренні взяли Р. Любарський, Л. Кречетова, Є. Назаренко, Т. Леонідов та інші.

З новими творами літстудійців познайомили С. Коричев, В. Сіднін, Р. Любарський. Традиційний щоденник «Сіва» від А. Курганський.

Сергій СИНЕОК — інженер. Він — член літстудії «Сіва», яка діє при «Молодому комунарі». Початкуючий поет робить перші кроки на шляху творчості.

ві творчості. Його твори ще ніде не друкувалися.

Когда сползає кожа
с тела,
Печать на капле сургуца
И приговор решает део,
Внолне уместно
промолчать.
Когда туманы и пророки
Придут на землю сгорая,
Неплохо затвердить
уроки
Но и неплохо промолчать.
Нам не дано, нам лишь
открыта

СЛОВА Пабло Неруди спали на думку під час знайомства з цією книжкою Петра Стеценка, яке відбулось чотири роки тому. Згадали вони й зараз, ко-

«ЧАСИРИ ПОРИ СЕРЦЯ»

дочитувала другу збірку поета-земляка, який жив і працює в Чергові. У порівнянні з попередньою новою збіркою «Маниве світло днів проминутих» глибша філософському плані змінилася в експериментальній роботі над формою.

Поезії зібрані всього в два розділи: «Батьки — я — молодий» і «Змерзлі джерела». На одному подиху їх не прочитаєш. Бо негнотливою стає лише негнотливо. Вірші ж Куценка примушують працювати думку, тримати почуття. В похвалі поетові слід зазначити, що його вірші не легкі, а важкі. Настільки важкі, що побудова більшості них, що просто «вирвати» цитату для астрації чергового старця ліричного генія досить непросто.

Саме такі вірші («Пемога», «Ветеран осінньої світової», «Серце», «Багаття», «Соняшник»). Їх треба читати повільно, з увагою, з любов'ю. Їхня сила — у простоті почуттів і у відчутті істини, які прекрасні без прикрас. Не знаю, яке вже треба бути зачерствіле серце, щоб без хвилювання чи-

тати вірш «Втеча» — про втечу матері з будинку престарілих: Не світ за очі відікає, а до сина, Не від кривди — а від пустки і жалю.

«Я ж його й через людей уне прогнаю, Я ж з печалі і не тут і не сплю...»

Поет вірить у силу слова. Тому стільки любові вкладає у досить прості, на перший погляд, аж прозаїчні рядки віршів «Весняна мить», «Мати більше не плакатиме», «Дім», «Мі брат». Про значення рідного тепла, сім'ї, батьківської уваги, снівської поваги, як першоджерело подальшого розвитку людських почуттів і взаємин, пише автор, ніби застерігаючи ранне відмирання і почуттів загрозують їм діні відносин від землі, від роду, а там, дивись, і від народу.

У віршах П. Куценка досить багато того, що не дуже щедра татиним часом децю граматична мода «езі», — романтики, фазі, які перетворюють сіру буденність у велику життя. Щедрим бурхливим емоцій в «Серд зми зація дощовки» або «Во сніпня». Духовний з муртує у віршах, при ченні Шевченку, Ти Аполлінеру. Здається, не пугостре відчуття при

Де друкували Вольтера

Рубрику веде краєзнавець ЮРІЙ МАТІВОС

Як де? — здивується читач. У Франції, насамперед. Вся освічена Європа середниці 18 століття захоплювалася творами видатного художника слова, філософа, історика і просвітителя. Модні франти в Росії вважали соромом для себе не знати творів Вольтера. Гралася в «освічену монархію» під впливом французького філософа і Катерина II. У 1746 році великий письменник був обраний почесним членом Російської Академії наук.

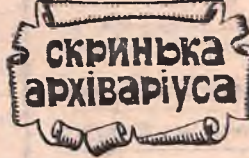
У 1759—1763 роках Вольтер написав «Історію Росії за Петра Великого». В цій праці згадуються деякі міста України, в тому числі й наше. Перші твори письменника, що з'явилися в російських перекладах з 1756 року, доходили й до Єлисаветграда. Але цього, виявляється, місцевим любителям книги було замало.

На той час на Україні інтенсивно розвивалося книгодрукування. Важливою подією в історії видавничої справи стало впровадження голландського шрифту. Пер-

шу на Україні друкарню з таким шрифтом засновано в Єлисаветграді 1764 року. У ній наступного року вийшли з друку дві книги Вольтера — комедії «Каз'ярня» і «Азбука».

СКАКАВ ПОЕТ НА ЕОЛІ

Еол — це не персонаж безсмертної поеми І. П. Котляревського, Еол — ім'я вірного коня автора «Енеїди». На ньому поручик Іван Котляревський вихором летів на ворогів, коли перебував на військовій службі у Сіверському гусарському (пізніше драгунському) полку. У 1806—1807 роках Котляревський у складі полку брав участь в російсько-турецькій війні, зокрема у штурмі фортеці Бендер та Ізмаїл. «Котляревський... отлічил себя неустрашимостью... оказал храбрость» — читаємо з атестації командуючого російською армією про нагородження поручика орденем Анни 4-го ступеня.

У біографії автора «Енеїди» знаходимо дані про його службу в гусарському полку. А полк той деякий час стояв у Новомиргороді. Гуляючи ввечері тихими вуличками містечка, над чарівною Виссою, поет рядком за рядком складав чергові частини «Енеїди», ведучи моторного Енея новими маршрутами з незвичайними пригодами. «Як під Бендер'ю воювали» — згадка в поемі про ті часи, коли І. П. Котляревський перебував у наших краях.

ШПАКОВЕ ПРИЙМАЄ ГОСТЕЙ

О ты, который воскресил
Ахилла призрак величавый.
Гомера музу нам явил
И смелую певичу славы
От звонких уз освободил.

Це — Пушкін. Адресовані його рядки вірному другу поету Ми-

колі Гнедичу. Уродженець Полтави, Микола Іванович ніколи не забував Україну, хоч майже все життя його пов'язане з Петербургом. Україні присвятив ряд віршів, зокрема «Ластівка», писав вірші українською мовою, листувався з І. П. Котляревським. Родовий маєток Гнедичів знаходився у Шпаківому теперішнього Новомиргородського району. У ньому не раз бував поет, працював над перекладом «Іліади» Гомера. Цій роботі Гнедич віддав понад двадцять років життя. Йому належить перший і до цього часу неперевершений російський переклад найвеличнішого пам'ятника історії людства. Весною 1821 року у Шпаківому Микола Гнедич приймає свого друга Олександра Пушкіна, який їхав з Одеси до Кам'янки. Тут вперше прозвучали вірші, наведені вище.

СЕРГІЙ КОРИЧЕВ

СЕНТИМЕНТАЛЬНИЙ РОМАНС

Беремся за руки і сподіваємось любовним прийняти. Ми сочиняєм безтолковий Душещипальний романс. Но сердцу вторит спешно. Неловкий пирует пера. Мы улыбаемся сквозь слезы. И снова плачем до утра. Сюжет таков, что пережить его уже не изменить. И тот, кто нас с тобой любил, Не знает сам, как с нами жить.

СОНЕТ

Под миром звезд художник
Как будто стаявший камень
Сидит и воет старым
Самозабвеннейшим романсом.
Есть пес — и больше нет.

Помимо страстного накала! Он сам частица своего Непревзойденного вокала. И переходит в мир иной. А мед удач и бед кастанья. А мы, дружище, под луной Судим и воєм от восторга. Восторг. Восторг возжиг его. Да двух собачьих душ родство...

ЭЛЕГИЯ

В предзимний день последний, как Приходит в нас мучительная тоска. Душа, как ветка, на морозе трещит. Бойся шелохнуться — и пропал. Бойся осознать, но все равно Осознает, страдая и жалея, Что двум прямая, от бога парала. И впрямь соединиться не дано. О, этот миг, неслыханный страж. Когда, опять оставшись без ота. Измученный последним открове. В немой руке застынет карандаш.

г. Кировоград.

СІДНІН

Ті безлічні коні у небі
Безбройні Бушафалі. Без
Безправні, як безправні.
Песни тягар вікцем прелю.
І цілий вододіл смутку у...

Які нещасні коні...
Які нещасні коні...
В якім бездарній...

оє оранжеве!
хлопчисько
для себе,
які соняшником.
І. ДРАЧ.

«СІВАЧА»

ове заняття міської молодіжної
На ньому прозвучали нові вір-
удійці відзначили адалі поезії
аліадорозі, «Відлуння», а також
Сліпий дощ». Активну участь в
и Р. Любарський, Л. Кречетова,
Леонідов та інші.
зани літстудійців познайомили
ідніи, Р. Любарський.
оденник «Сівача» вів А. Курган-

ЦІ СЛОВА Павло Неру-
ди спали на думку
ще під час знайомства з
першою книжкою Петра
Куценка, яке відбулося
чотири роки тому. Зга-
далися вони й зараз, ко-

«Чотири пори серця»

ли дочитувала другу збір-
ку поета-земляка, який
нині живе і працює в Чер-
нігові. У порівнянні з
попередньою новою збір-
кою «Маливе світло днів
непроминулих» глибша
у філософському плані
і сміливіша в експери-
ментальній роботі над
словом.

Поезії зібрані всього
у два розділи: «Батьки
чужі, а діти свої» та
«Малі діти». На одному підхо-
ві їх не прочитаєш. Бо
«легкописом» стає лиш
«легкопис». Вірші ж
П. Куценка примушують
працювати думку, три-
вають почуття. В похва-
лу поетові слід зазначи-
ти, що в вірші не лег-
ко цит. м. Насілки
органічна побудова біль-
шості них, що просто
«вирвати» цитату для
ілюстрації чергового ста-
ну серця ліричного ге-
роя досить непросто.

Саме такі вірші «Пе-
ремога», «Ветеран ос-
татньої світової», «Се-
стри», «Багаття», «Со-
пілка». Їх треба читати
повністю. Їхня сила — у
щирості почуттів і у від-
критті істин, які пре-
красні без прикрас. Не
знаю, яке вже треба
мати зачерствіле серце,
аби без хвилювання чи-

тати вірш «Втеча» —
про втечу матері з бу-
динку престарілих:
Не світ за очі втікала,
а до сина,
Не від кривди — а від
пустки і жалю.

«Я ж його й через
людей уже просила,
Я ж з печалі і не їм
тут і не сплю...».

Поет вірить у силу
слова. Тому стільки лю-
бові вкладає у досить
прості, на перший по-
гляд, аж прозаїчні ряд-
ки віршів «Весняна ма-
ти», «Мати більше не
плакатиме», «Дім», «Мій
брат». Про значення ро-
динного тепла, сім'ї,
батьківської уваги, си-
нівської поваги, як про
першоджерело подаль-
шого розвитку людських
почуттів і взаємин, пише
автор, ніби застерігаючи:
ранне відмирання цих
почуттів загрожують лю-
дині відривом від землі,
від роду, а там, дивись,
і від народу.

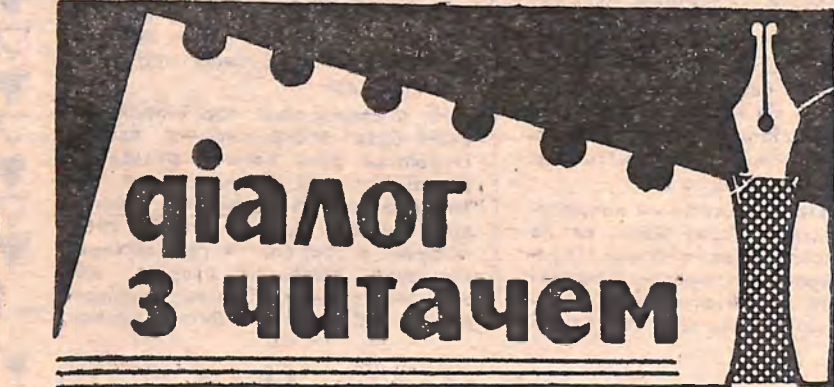
У віршах П. Куценка
досить багато того, на
що не дуже щедра ос-
таннім часом дещо про-
граматична молода по-
езія, — романтики, фан-
тазії, які перетворюють
сіру буденність у веселу
життя. Щедрим на
бурхливі емоції вірші
«Серед зими зацвів мій
дощовик» або «Во славу
півня». Духовний заряд
нуртує у віршах, прися-
чених Шевченку, Тичині,
Аполлінеру.

Здається, не просто
гостре відчуття природи,

а якась «співдихання»
пронизує і лірику поета.
І особливо приємно те,
що пейзажі Кіровоград-
щини теж «вписалися» в
«предивний світ» його
поезії:

Приземкуваті,
степові сади
Надихались туманів —
і пошули.
Всю ніч
за Знам'янкою поїзди
Кричать — аж на десятий
села луни.

Антоніна КОРІНЬ.

діалог з читачем

Шановна редакціє!

ПІШЕ вам молодь Ульянівського від-
ділку радгоспу Маловисківського
цукрокомбінату. Просимо допомогти
нам, бо у вільний час ніде нам зібратися
разом, відпочити, обмінятися думками.
Правда, в селищі є прекрасний клуб, але
ми не вважаємо його «своїм», бо клуб
цей рідко буває відчиненим. Завклубом
говорить, ніби виїшов «новий закон»,
щоб клуб працював тільки в суботу й

молоко (так, ніби ми не розуміємо, що
молоко теж потрібне. Та де воно візь-
меться, як не турбуватимуться про від-
починок працівників?).

На клуб, звичайно, гроші виділяються,
та хто їх бачить? І куди вони йдуть?
Адже музички нема, в кіно приїдеш —
сісти немає на чому. Підлога така, що
страшно ступити, бо латана-перелатана,
так і дивися, що ногу зламаєш. Одним
словом, для людей, і в першу чергу для

«Пишемо увечері коло клубу...»

неділю, та ще коли показують кіно (а
воно буває раз на тиждень). Двосерійні
фільми коштують 40, інколи — 30 ко-
пійок. Кіномеханік, який обслуговує на-
ше та інші села, продає в різних насе-
лених пунктах квитки різної вартості.

Є, правда, у нашому клубі теніс. Ми
його довго випрошували, коли нарешті
випросили. Але ж, яка нам з того тенісу
радість, коли клуб здебільшого зачне-
но? Є в клубі й музична апаратура, але
вона занадто стара, часто псується, а
грошей на ремонт не виділяють ні ра-
йонний відділ культури, ні радгосп. Так
що самодіяльним музикантам доводит-
ся ремонтувати за свої.

На наші прохання виділити для клубу
магнітофон керівники господарства від-
повідають, що їм потрібна не музика, а

молоді, пічого не робиться. До кого звер-
татися, коли ніхто нас навіть слухати
не хоче?

Правда, коли підходить свято, то по-
чинають вести мову про концерт. Але як
його ставити, коли немає організатора
(точніше, формально він є, але пічого
не зміє робити)? Після всього цього нас
ще й агітують, щоб ми залишилися пра-
цювати в рідному радгоспі...

Ми дуже чекаємо допомоги! Вибачте,
що написано трохи сумбурно, бо пише-
мо всі разом увечері просто біля зачи-
неного клубу. Зарані дякуємо!

Г. КРАВЧУК, О. КОВАЛЬ, Л. МОС-
КАЛЕНКО, С. МОРОКА, Ю. ІЛЬІН
та інші (всього — 33 підписи).
Маловисківський район.

Хоч листа й не було надруковано

Редакція отримала листа від Г. І. Петренчука з міс-
та Олександрії, в якому вона скаржилась на праців-
ників Олександрійської годинникової майстерні:
зволікають з ремонтом.

«Ще в червні здала годинник на ремонт, — пише
жителька Олександрії. — Звідтоді й почалися мої
ходіння з понеділка до суботи. Крім того, один з
годинників знаходився ще на гарантії, однак за ре-
монт взяли гроші».

Копія листа було направлено в управління побу-
тового обслуговування населення облвиконкому
Ось що відповіла редакції виконуючий обов'язки на-
чальника управління М. М. Медведенко:

— Факти, наведені в листі, мали місце. За низьку
якість і порушення строків виконання замовлень го-
динникарем Олександрійської дільниці заводу «Рем-
побуттехніка» В. Ф. Будилу наказом по заводу № 328
від 8.10.1987 року оголошено догану, за халатне
ставлення до своїх службових обов'язків годинника-
ря-контролера Л. А. Козиренку вказано, годинни-
кар Л. І. Григор'єва попереджена.

В даний час годинники відремонтовані і видані за-
мовникові.

☆☆☆

Мешканці гуртожитку
№ 4 виробничого об'єд-
нання по сівалках «Чер-
вона зірка» скаржилися
здвоили до редакції: біль-
ше тижня немає в будин-
ку ні холодної, ні гарячої
води. Зверталися молоді
робітники у заводський
жєк, але там відповіли:
аварія — треба вести
земляні роботи, та немає
зараз бульдозера. «Але
хіба наші сім'ї з малень-
кими дітьми повинні від-
чувати потерпати?» — за-
питували мешканці гур-
тожитку.

Редакція терміново
відправила скаргу до ви-
робничого об'єднання
«Червона зірка». Ось
що відповів заступник
директора В. Г. Пономо-
ренко:

— Житлово-комуналь-
ний відділ повідомляє,
що в гуртожитках не бу-
ло води через порив во-
допроводу. Зараз водо-

провід відремонтовано,
вода подається.

Жителька міста Світ-
ловодська О. М. Петро-
ва скаржилась до ре-
дакції на недоліки в ро-
боті системи водопо-
стачання по вулиці Во-
рошилової в будинках
від № 43 по № 98.

Відповідь на скаргу
надіслав голова міськви-
конкому Світловодської
міської Ради народних
депутатів М. Ф. Білець-
кий.

— Факти, наведені в
листі, мали місце. Меш-
канцям вулиці Вороши-
лової було ще раніше
обіцяно, що замінювати-
меться не весь водогін,
а лише сталеві вставки,
до яких прислудували-
ся приватні труби. В
даний час водопостачан-
ня вулиці поновлено

ШАНОВНА редакціє!

Пишуть вам листоно-
ші із села Іванківці Зна-
м'янського району. Жне-
мо ми в селі, працюємо у
відділенні зв'язку. А з
весни, як починаються
роботи у полі, до пізньої
осені не обходиться кол-
госп без нашої допомо-
ги. Зранку у колгоспі на
роботі, після обіду бі-
жимо на пошту. Тяжко
іноді доповідь, але

ВИХІДНИЙ — У ВИХІДНИЙ

не скаржимося, розу-
міємо, що руки наші не-
обхідні колгоспові.

У святкові дні всі лю-
ди відпочивають, а ми
працюємо. Єдину мож-
ливість ми мали побути
вдома разом із своєю
сім'єю, своїми дітьми —
в неділю. Однак не знає-
мо, кому це так потріб-
но, що ми вихідний за-
мінили на понеділок. Чи
є в цьому потреба? Не-
має. Спробуємо довести.

Ми працювали уже дві
неділі. Розносили газети,
а пенсії майже нікому
не змогли видати. Бо
багато людей в неділю
їдуть на базар: щось
продати, щось купити.
Хорошими товарами нас
не забезпечують (при-
возять все те, що в міс-
ті роками лежить на
прилавках). Ось так, не
заставши пенсіонерів
вдома, мусимо нести їм
пенсії у понеділок, свій
вихідний вихідний.

Люди села, наші не-
редпатники, не заперечу-
ють, щоб ми мали ви-
хідний у п'ятницю.

ТОКАР, ЗІНЧЕНКО,
МОСКАЛЕНКО та ін-
ші листоноші.
Знам'янський район

ві творчості. Його твори
ще ніде не друкувалися.

Когда сползаєт кожа
с тела,
Печать на капле сургуча
И приговор решает дело,
Вполюне уместно
проломчатъ.
Когда туманы и пророки
Придут на землю стогоряча,
Неплохо затвердитъ
уроки
Но и неплохо проломчатъ.
Нам не дано, нам лишь
открыта

Возможность не рубить
с плеча.

Пока не все еще забыто
Мне просто дайте
проломчатъ.

И движется лист
по воде...
Ты можешь рассказывать
мне,
Что есть на земле
красота.
Как повод к раскрытию
рта.
Ты только в огонь
не гляди.
Вот ночь проштала:

— Приди...
Приди же скорее...
Ты где?..
И движется лист
по воде...

Я устал отвечать за чужие
слова и поступки.
Я устал поднимать
поскользнувшихся
добрых людей.
И друзьям мне не хочется
больше идти
на уступки.
Пью и пью я тоску
улетающих вдаль
лебедей.

Сергей КОРЫЧЕВ

СЕНТИМЕНТАЛЬНИЙ РОМАНС

Берем за руки і сніг...
Любовний приймаєм сан.
Ми сочиняєм best-seller
Душещипальний роман.
На серці вторит слишком поздно
Неловкий пируэт пера.
Мы улыбаемся сквозь слезы
И снова плачем до утра.
Сюжет таков, что перед утром
Его уже не изменить.
И тот, кто нас с тобой придумал,
Не знает сам, как с нами быть.

СОНЕТ

Под миром звезд худой до слез,
Как будто стянутый корсетом,
Сидит и воет старый пес
Самозабвеннейшим фальцетом.
Есть пес — и больше ничего

Помимо страстного накала!
Он сам частица своего
Непревзойденного вокала.
И переходит в мир иной
И мед удач и бед касторка.
А мы, дружище, под луной
Сидим и воєм от восторга.
Восторг восторг его.
Да двух собачьих душ родство...

ЭЛЕГИЯ

В предзимний день последний, как напасть,
Приходит в нас мучительная трезвость.
Душа, как ветка, на морозе треснув,
Бойся шелохнуться — и пропасть.
Бойся осознать, но все равно
Осознает, страдая и жалея,
Что двум прямим, от бога параллельным,
И впрямь соединиться не дано.
О, этот миг, несканного страж,
Когда, опять оставшись без ответа,
Измученный последним откровением,
В немой руке застынет карандаш!
г. Кіровоград.

Валерій СІДНІН

Які нещасні коні...
Які нещасні коні іржали
В яким бездарнім світі

Ті безливі коні у небутті ішли.
Безбройні Бушефай. безмірні
Росіпанти.
Безправні, як безправні, в сутіаб
безкінний час.
Несли тягар нікчем прекрасні
ті атланти,
І вийшов всесвіт смутку у яблуках очей.

— **ЗНАЄШ** ЩО, — сказав мені командир обласного штабу студентських загонів Ігор Голубовський, — давай влаштуємо зустріч із завідувачим обласним бюро по працевлаштуванню: нехай він скаже, чи потрібна кому наша робота, чи повинні існувати громадські бюро, чи є якийсь сенс у їхній діяльності? Якщо ні...

— Тоді вас скоротять, — пожартувала я. Однак, в цьому жарті, як не парадоксально, криється істина. Труднощі з працевлаштуванням студентів і школярів не можна розглядати, ігноруючи те, що відбувається сьогодні в

Ось так. Підприємствам, виходить, економічно невигідно використовувати роботу студентів. Та чи не на шкоду вихованню ми турбуємось про економічну вигоду?

Ні, я переконана: нашої промисловості, сфері обслуговування потрібні студентські руки. Вони — резерв для другої і третьої зміни, питання про яку ставиться сьогодні на багатьох підприємствах. Завжди потрібні робочі руки в торгівлі, в громадському харчуванні, пожежній охороні. Або візьмемо за'язок. Скільки нарікань нині на роботу пошти! Лист із Москви,

«СІМ'Я І ШКОЛА»

Регулярно виходить у Калантаївській восьмирічці стіннівка «Сім'я і школа». Останній номер було присвячено видатним датам. В матеріалах про славні ювілеї нашої Батьківщини використано факти про перші кроки Радянської влади в надніпрянському краї.

Під рубрикою «Пам'ятні дати» вміщено розповіді про двох славетних педа-

гогів А. С. Макаренка та В. О. Сухомлиньського (до 100-річчя і 70-річчя від дня народження). Поглибленню зв'язків школи з батьками присвятила свій виступ директор восьмирічки М. М. Вищепан.

Стіннівка користується успіхом у вчителів та учнів.

Л. МАКСЮТА.

с. Калантаїв,
Світловодський район.

«Нікому ми не потрібні...»

— розпачливо опускають руки студенти

Наша газета вже не раз писала про громадські бюро, організовані при вузівських та шкільних комітетах комсомолу, що стають, так би мовити, посередниками між тими, хто хоче працювати, і обласним бюро по працевлаштуванню.

Прагнення студентів і старшокласників попрацювати треба всіляко підтримувати. Так вважають у штабі студентських загонів обкому ЛКСМУ, що координує роботу громадських бюро по працевлаштуванню. Однак робота їх як і самого координатора не те що буксує — вона натикається на непробивну перешкоду. Студенти хочуть працювати, але громадські бюро не можуть їм допомогти, тому, що і міське бюро по працевлаштуванню не дає місць, бо їм же цих місць не пропонують підприємства й організації.

Зачароване коло?

суспільстві: з переходом на нові методи господарювання вивільняється робоча сила і слід добре поміркувати над тим, як влаштувати людей, аби цей перехід не був болісним для них.

Завідуючий обласним бюро працевлаштування М. П. ЖУК не відмовляється допомогти студентам, але нічого конкретного й не обіцяє: треба подумати, поміркувати...

— Може допомога громадських бюро і координуючого центру вам взагалі не потрібні?

— Потрібні.

— Чого ж ви не допоможете знайти роботу студентам?

— Підприємства не хочуть брати студентів. І їх до певної міри можна зрозуміти: фінансова дисципліна...

Якби ж тільки вона. Керівників підприємств лякає й інше — порушення трудової дисципліни. Що з них візьмеш, студенти? «Під них підлаштовуватись треба», — думають деякі господарники.

Завідуючий міським бюро працевлаштування М. С. МІНЖУЛІН:

— Трудова віддача студента неоповна. У бригаду включати їх складно, бо в бригаді змінна робота, а студенти так працювати не можуть. Далі: зарплату як ділити? Є й інші труднощі. Ось і виходить, що керівники підприємств намагаються «відхреститися» від студентської робочої сили.

Микола Семенович показав мені кілька офіційних відповідей з підприємств стосовно вакантних місць. В кожній приписка: для студентів і пенсіонерів вакансій немає.

— Я опинився в дуже незручному становищі. Підприємства відмовляють, то що мені говорити студентам? Адже я мушу їм допомагати. І хочу... — бідається М. С. Мінжуплін.

відправлений 11 січня, «знайшов» мене лише 27 січня. Це нормально! Ні, звичайно. Нема кому вчасно розібратися й доставити кореспонденцію. Тоді чому пошті не пошлювати студентів! А проблема з двірниками! Гляньмо на наше брудне місто, — хіба треба в чомусь переконувати!

318 учнів кіровоградського і 218 учнів олександрійського медичних училищ бажають працювати в стаціонарах лікувальних закладів санітарками, доглядати хворих вдома. Чом не піти їм назустріч, адже для майбутніх спеціалістів це стало б хорошою школою! Взагалі, врахувавши можливість майбутніх фахівців працювати на роботі, близькій їхньому профілю, ми могли б зробити добру справу.

Добре організоване працевлаштування молоді у Москві, Ленінграді, Челябінську, Одесі, Воронежі. Тільки в 1985—86 навчальному році через громадські бюро вузів і технікумів працевлаштувались більше 150 тисяч студентів.

Практично в усіх областях України студенти працюють. В одних краще, в інших гірше. Наша область відноситься якраз до тих, де — гірше. У Тернополі, наприклад, існує практика проведення щотижневих оперативних нарад за участю секретарів комітетів комсомолу первинних організацій. Проходять вони на рівні міському комсомолу. Секретарі первинних з заводів та фабрик приносять довідки відділу кадрів на потрібну робочу силу. У міське бюро по працевлаштуванню такі дані надходять раз на місяць. Хіба не можна запозичити цей досвід?

Питання одне: дати студентам роботу. Самі лише громадські бюро цю просту проблему не розв'яжуть.

В. ЛЕВОЧКО.

Обласні змагання з лижного туризму на призы пам'яті Валерія Добікі стали традиційними. Вже в сьомий раз за ініціативою обласної ради з туризму в селищі Пантаївна Олександрійського району зібралися юні любителі проведення зимового дозвілля.

На знімку: один з етапів змагань — транспортування «потерпілого». Фото О. ГРИБА.

ЗДРАСТУЙТЕ, старшо-

класники! Як ви вже встигли помітити, наша газета змінилася і замість «Вітриль» виходить щотижнева сторінка учнівської молоді «До 17 і старші». Але консультпункт продовжує існувати, тому, будь ласка, звертайтеся за порадами.

У редакційній пошті зібралось чимало ваших листів із проханням допомогти дістати адресу потрібного вузу, технікуму, профтехучилища. Хочу тільки попередити, принцип роботи консультпункту залишається тим же: ми не розповідаємо про правила вступу до навчального закладу. Якщо у вас якісь питання з цього приводу: адресуйте безпосередньо туди, де хочете навчатися.

Друге. У пишній пошті багато запитань повторюється. Ми вже говорили, як стати кондитером, куди вступити, щоб отримати спеціальність юриста. З огляду на те, що газета змінилася своє обличчя, ми врахуємо ваші побажання і напишемо ще раз. Щоб стати юристом, як того прагне Люда Ш. (прізвище просить чомусь не називати), прочитавши в нашій газеті матеріал «Хіба тільки Мерге?», треба вступити до Харківського юридичного інституту. Його адреса: 310002, м. Харків, вул. Пушкінська, 77. А ось чи треба мати дворічний стаж по закінченні школи, тобто, Людо, да-дуть відповідь в інститу-

ті. Адресуй свого листа туди.

Лариса Н. прагне працювати у будинку культури художнім керівником і запитує, що для цього треба. Насамперед

Наш консультпункт

закінчити школу і вступити до інституту культури. На Україні таких інститутів — 2. У Києві і Харкові. Будь ласка, впиши адреси: 252601, м. Київ, вул. Черніна, 20, державний інститут культури імені О. Є. Корнійчука. 310003, м. Харків, Бурсацький спуск, 4. Харківський інститут культури. Спеціальність культурмійня можна пабути і в Олександрійському культурноосвітньому училищі. Його адреса: 317900, м. Олександрія, вул. Діброви, 47.

Тут же, в Олександрії, знаходиться педагогічне училище, де можна набути професії вихователя, якою цікавляться Жанна Гончар і Таня Патечковська з міста Знам'янки. Адреса училища: 317900, м. Олександрія, вул. Діброви, 21.

Відразу кілька листів із проханням надіслати адресу кулінарного учи-

лища. Кондитерів у Кіровограді готує СПТУ № 15, що знаходиться за адресою: 316050, вул. Гоголя, 125. В училищі можна навчатися на ба-ві 8-ми і 10-ти класів.

До речі, це училище може згодитися і Ж. Єрешко, яка мріє про закордонні плавання.

Адресою кооперативного технікуму цікавиться Світлана З., десятикласниця з Бобриня, Записуй: 316000, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 13.

Учениці 10-го класу Вільшанської середньої школи цікавляться професією в'язальниці і просять надіслати адреси всіх навчальних закладів, де її можна пабути. Подібне прохання (щодо всіх навчальних закладів) виконати важко, а ось в Кіровограді є СПТУ № 18, у якому можна набути спеціальності в'язальниці виробів верхнього трикотажу і полотна. Його адрес: 316050, м. Кіровоград, пров. Театральний, 8.

Читачка з міста Кіровограда запитує, як навчитися водити автомобіль. Якщо ти не збираєшся набути спеціальності, а просто хочеш водити машину, то все-таки краще звернутися за допомогою до автошколи ДТСААФ. Бажаємо всім нашим адресатам всього найкращого. Чекаємо нових листів.

ЗАВДАННЯ ПОСТАВИЛА АНКЕТА

НЕЩОДАВНО серед комсомольців Протопопівської середньої школи було проведено анонімне анкетування, учасниками якого були 29 комсомольців із стажем від кількох днів до трьох років.

На перше запитання цієї анкети: «Чи відбувається перебудова у шкільній комсомольській організації?», переважна більшість відповіла, що перебудова — ледь помітна. Досить велика частина комсомольців має думку, що ніяких зрушень у хорошу сторону немає.

Серед запитань було й таке: «Чи вважаєш ти себе справжнім комсомольцем?». Згодьтєся, цікаве запитання. Нелегким виявилось воно для наших комсомольців. Семеро навіть не змогли дати на нього відповідь. Вісім

комсомольців щиро зізнались — не вважаю себе справжнім комсомольцем. Але 14 юнаків та дівчат відповіли ствердно.

«Як ти ставишся до порушників дисципліни?». На це запитання відповідь була майже однозначною — усі комсомольці рішуче засуджують таких. Проте двоє відповіли: «Мені байдуже» (!).

Чи працюєш ти на повну потужність? Ствердно відповіли лише троє. Всі інші комсомольці зізнались, що можуть працювати значно краще.

Що ж заважає юнакам та дівчатам стати кращими? Виявляється, для більшості (19) найголовніша причина — особиста лінь. Серед інших причин «гуляки» (кіно, тан-

ці), незацікавленість (!) та проблеми з транспортом (далеко добиратися до школи)...

Найцікавішим і, в той же час, найважчим було запитання: «За розв'язання яких проблем вважав б ти найважливішою?». П'ятнадцять лєнінців відповіли, що спочатку намагалися б покращити успішність і поведінку учнів. «Рішуче взялися б за фізвиховання і, особливо, лише двох комсомольців хвилює те, що комсомолія не дружна і пасивна.

Для того, щоб виправити помилку, — треба її знайти. Комсомольці Протопопівської школи виявили свою помилку. І не одну. Залішається одне-єдине — позбутися цих вад.

Олександрійський район.

В. КВІТКА.

13 лютого 1988 року

СПРАВЖНИЙ актор у кожній своїй ролі шукає сучасну ідею, заради якої його герой повинен існувати сьогодні на сцені або на екрані. Говорячи про сучасність як особливість акторського хисту, ми згадуємо Олега Далья.

Олег Далья дуже рано пішов із життя. Але йому стало таланту й совісті, щоб лишитися в нашому мистецтві, в нашому житті. Олег Іванович Далья безоглядно витрачав себе, рвав свою душу й серце, щоб сказати щось важливе й головне для нас. Його не тільки пам'ятають, його відкривають спочатку.

Олег Далья почав зніматися в кіно ще в студентські роки. Це був «прекрасний хлопчик нашого кінематогра-

Ми відмахуємося від поетичних п'єс і віддаємо перевагу фарсу... Ми товстіли в самовдоволенні». Ці роздуми цілком відносяться й до суспільної свідомості сімдесятих років, коли зручно себе почували в мистецтві банальність й непристойність, а в житті укоренилася байдужість.

Далья душою відчував поезію. Найбільше він любив М. Ю. Лермонтова. Це був його поет.

Герої Далья по суті самотні, неприкаяні люди. Як той Лавський із фільму Й. Хейфіца «Погана хороша людина». Благородна поза й високі слова стають суттю натури слабкої і безвільної. Герой бачить всюди не себе, а обставини. Але актор також і підкреслює, що Лавський не здатний на

можливість глядачеві самому поміркувати.

Недавно по телебаченню був показаний фільм «Відпустка у вересні», знятий вісім років тому за твором О. Вампілова «Качине полювання». Зілов із картини — це ще один образ, в якому досліджується драма покоління Олега Далья. Історія, яку розповів актор, дозволяє нам зрозуміти суть визначеного соціального явища. Із Зіловим на екран (як раніше на сцену) вийшла вся провінційна Росія. Таких можна було зустріти всюди. Зілов п'є, заводить вульгарні інтрижки, бо він людина духовно спустошена. Довкола нього — байдужість і вседозволеність. І тому життя для нього нудне і беззмістовне.

передача «Люлька комунара», створена за оповіданнями І. Еренбурга. Видавництво «Мистецтво» готує книгу про талановитого актора. Проходять вечори, присвячені Олегові Далю, з'являються про нього статті в газетах та журналах.

В Мінську Олегу Далю присудили приз за кращу чоловічу роль.

А в ті часи Зілов та інші правдиві образи сучасників відносилися до «рефлексуючих антигероїв». Чинники від мистецтва не хотіли визнавати ні героїв, ні самих митців. Дуже нелегко було справжнім художникам не йти на компроміси зі своєю совістю, залишатися вірними правді.

Олег Далья був нездатний мудро чекати кращих часів, благополучно існу-

Мечорін років 70-х

фу, привабливий у гніві, розгнужаності, який тонко, ювелірно володів усіма відтінками палітри своєї вічної юності». Кіноглядачі помітили й полюбili артиста в ролі Жені Колишкіна з картини «Женя, Женечка, Катюша». Герой підкорив душевною чистотою, гострим почуттям справедливості, простодушною лукавістю. Через всі абсурдні пригоди героя Жені Колишкіна Олег Далья проносить головну думку: герой ніколи не зраджує своєму духовному максималізму, якою б не була смішною й непослідовною його поведінка.

Далья грав героя, легко імпровізуючи, й це розцінювало образ багатьма маленькими, але безцінними знахідками й ризиками.

Сучасним світоглядом актор нагороджує героя фільму «Хроніка пікіруючого бомбардувальника» Женю Соболевського. Соболевський доросліший від Колишкіна, він належить до іншого покоління — коректно-іронічного. Дотепність Соболевського — це у Далья звичайна манера поводитися. Трохи іронічний гумор для нього є найзручнішою формою спілкування з людьми. Таким ми бачимо актора і в пізнішій роботі — телефільмі «Пригоди принца Флорізелля».

Олег Далья був не просто чудовим актором, він ніс в собі духовний тягар свого покоління, гостро відчувачи душевне сум'яття ровесників, переживачи разом із ними. Свої сумніви, біль він пробував донести до глядача. А що не знаходило виходу в створених ним образах, він передавав паперові. Це були щоденники, сценарії, вірші, статті. Багато його статей і зараз дуже актуальні. А це свідчить, що Олег Далья був художником, котрий ішов попереду свого часу.

Його не покидала тривога за стан сучасного мистецтва. В статті «Про те, як у житті він писав: «...Спроби глянути на життя і всіма силами надати йому сценічної форми витіснили з нашого мистецтва справжнє зображення.

зло. У його філософствуваннях багато точних спостережень за життям. Далья тонко почуває й виражає імпульсивність героя, його залежність від хвилинного настрою, його розгубленість й спустошеність. Це натура, яку ми легко знаходимо серед нас і сьогодні.

Актор підкреслює чеховську думку, що людина з її слабкістю й недосконалістю все ж не комаха, не тварина. Вона — людина. І це не треба забувати.

Олег Далья і в житті, і в мистецтві існував ніби на вістрі бритви. Між злом і добром, вадами і доброчесністю, сумнівами і надіями. Переходив із театру до театру, помилявся у виборі ролей і створював шедеври.

У дитинстві ми із захопленням дивилися фільм «Стара, стара казка». Спритному і веселому солдатіві в казці все вдається, а в житті бідний лялькакар зміг тільки придумати цю прекрасну історію. У казці принцеса готова йти за солдатом на край світу, а в житті кохана лялькакар відмовляється від нього. Героя в казці (веселого солдата) і невдачу у житті (сумного лялькакара) грав Олег Далья.

Ці два персонажі мудрої казки Шварца, казковий і реальний, узяті разом, характеризують складний душевний стрій всіх ранніх героїв Олега Далья. У них розкривається поезія, яка живе серед звичайних людей в реальному світі, живе постійна готовність сприйняти казкове.

Як людину і як алегорію сприймає глядач його блазня з картини Г. Козинцева «Король Лір». В образі немає традиційності: блазнювання тут не форма гумору. Блазень втілює в фільмі тему долі і призначення мистецтва в світі тиранів. Не трубний глас архангелів віщує в фільмі кінець світу — скорботна дудочка блазня пророкує початок нового світу, який ще тільки народжується в полум'ї й муках на згарищі старого. Блазень весь час зберігає якусь загадковість, якусь таємницю, котру хочеш розгадати... Олег Далья не викладає все до кінця, дає

Олег Далья судить свого героя жорстоко й нещадно. Навіть коли покинутий жінкою Зілов, уявивши її повернення, висповідується, обіцяє інше життя і тим самим будить співчуття у глядача, ми після емоційного сплеску бачимо, що це лише розігрувана тризна по собі. Жарт друзів — похоронний вінок сприймається Зіловим як пророцтво... Правда була дуже гіркою. Ось чому Зілова (як колись Печоріна) навіть широка громадськість, а не тільки відомства й окремі чиновники, не хотіли визнавали героєм нашого часу.

Але хід історії ставить усе на свої місця. І зараз всі ми заговорили про «наш час» і його героїв.

На телефестивалі знаходять глядача роботи актора, які лежали по полицях по десять років, як наприклад,

вати в мистецтві, задовольняючись своєю популярністю. Глибоко переживаючи свій і чужий біль, він пробував шукати вихід. І дуже часто знаходив його у вині...

Далья товаришував із В. Висоцьким. Незважаючи на те, що вони були дуже різні люди, їх об'єднувало чесне і щире служіння мистецтву. Їхні оголені нерви гостро сприймали людський біль, кривду й байдужість, які укорінилися в житті у ті роки.

Олег Далья пішов із життя, оголивши драму свого покоління. Він не відступив від правди, залишившись у першому ряду борців за справжнє мистецтво. Зараз, оцінюючи творчість актора з відстані пройдених років, ми бачимо, що йому належить право відкриття образу людини 70-х років.

Є. НАЗАРЕНКО.

КІНО

Щелепи зводить...

Із кінотеатру після «Забутої мелодії для флейти» виходиш засмучений. Звідки печаль? Від думки, що чиновник безсмертний при будь-якому суспільному ладі. Од відчаю: коли припиниться паперотворчість у різних установах-закладах? І доки ми будемо «все розуміти» і бачити на екрані умовні жанри — притчу, фарс, злі казки про чинуш? Мені здається, поки показуватимуть узагальнені, як у «Флейті...», а не конкретні установи, що породжують паперові душі і з'їдають живі, ніякої перебудови й прискорення не жди.

Довкола нас виростають, мов гриби після дощу, голови нових коб-чиновників, а у Рязанова звучить флейта і чиновники жебрують. Рано режисер побачив їхній кінець — тут, мені здається, Е. Рязанов вдався в наївну агітпропаганду. А камеру свою навів на це явище пізно — звички бюрократів нам у житті набили оскому, аж щелепи зводить, за десятиліття застою. І зараз думаю: чи не настане час, коли симпатичного нашого кінохудожника Ельдара Рязанова, як і багатьох досі, живі чиновники будуть хапати за руки, тягнути за язик і переставляти ноги у вигідний для них бік?

Г. П'ЯНУСОВ,
робітник кіровоградського заводу
«Гідросила».

КІНО

ПРЕДСТАВНИК так званого «вищого світу» закохується. Вона — із нижнього шабля сучасно-негласної ієрархії. Знайома ситуація, чи не так? Знайома і за фільмом того ж Рязанова «Вокзал для двох». Але у тому випадку фінал стрічки було вирішено у полегшеному «казково-мелодраматичному» варіанті.

Чи воскресне мелодія з фальші?

«Забута мелодія для флейти» закінчується куди мінорніше.

Отже, Леонід Філімонов (навіть важко уявити у цій ролі когось іншого, а не Філатова) — сорочкарічний бюрократ із вишуканими манерами, ошатно вдягнений, самовдоволений, така собі сучасна людина у футлярі. «Гомо сапієнс» за нерозумних, протиприродних обставин. Діагноз: соціальна мімікрія. Типовий хамелеон 70-х років ХХ століття. В його арсеналі — повний «джентльменський набір»: нелюба дружина, машина, належна екіпіровка, висока й престижна номінальна посада, букет приятелів-циніків, імітація потрібності й значимості для суспільства... Чому ж в очах Філімонова така нелюдська туга, що проймає, пронизує насрізь усе його «застійне» ество — до нестями, до інфаркту?

Він чудово розуміє всю абсурдність і безглуздість справи, якою

займається, але й гадки не має щось міняти. Його це влаштовує. Нездорове відхилення? Ні, не це... А якщо у Леоніда тоді не було альтернативи? Не міг, розумієте, не міг він не враховувати часу й обставин, мусив постійно репетирувати і настроювати мелодію власної фальші під загальний тон сірості та маразму. Та Е. Рязанов

Чи воскресне мелодія з фальші?

занов засобами кіно розвертає Філімоновський «імідж» на 360 градусів. І виявляється, що Філімонов сповідує подвійну мораль, моделюючи і препаруючи різні життєві ситуації на терезах власної розгубленості свідомості. Внутрішньо Леонід Філімонов — досить мужня людина, здатна на дійсно чоловічі дії та вчинки. Та, на жаль, у реальному житті не існує подвійних і паралельних світів: в одному ти стопроцентова благородна і позитивна людина, а в іншому — егоїст та боягуз. Щось одне повинно обов'язково переважати над іншим.

У мріях (і тільки у мріях) герой посилав під три чорти престижну роботу, залишається із коханою жінкою. Насправді ж він іде на підвищення.

повертається до своєї набридливо-«потрібної» дружини. Та доля ще раз випробує Філімонова на моральність. Перебуваючи у стані клінічної смерті, Леонід уздріє «той світ», де йде «вищий суд». Разом із ним у ченанні «прийому» багато різних людей. Грішники?

Болісно стискається серце, коли безжальна камера вихоплює із мовчазної юрби групу «афганців». Сміливий і гострий епізод. Кілька років тому чиновники від кіно на кшталт самого героя фільму неодмінно б анулювали цей кадр, що яскраво засвідчує громадянську позицію режисера...

Філімонов не дочекався «прийому», його повернуло із небуття всеперемагаюче кохання медсестри Ліди (акторський успіх Тетяни Догілевої). Як розпорядиться Леонід Філімонов поверненим йому життям? Чи зміниться його громадська позиція? Це той випадок, коли відповідь цілком залежить од самого героя. Крок за кроком треба йому всотувати у себе свіже повітря оновлення й перемін, аби, пропустивши його кризу проявлену свідомість, воскресити із духовної неволі і згадати власну забуту мелодію життя...

Ю. ЛУКАШЕВСЬКИЙ.
м. Новоукраїнка.

КІНО

КІНО

АВТОМАШНА «швидка допомога» мчить освітленими вулицями міста. Ще не такуха ми. Ще трудяться на слизких асфальтах тролейбуси, пирскочні голубини іскрами на поворотах, ще снують тротуарами поодинокі перехожі, туплять од морозу на зупинках люди. Ще не зовсім вгасло життя в нічному місті, але машина «швидкої допомоги» мчить вулицями майже безборотно.

— Не навчені в нас «швидкій допомозі» поступатись дорогою, — говорить водій В. С. Чехун. — Особливо в часи пік. Терміновий виклик, вмикає «мигалку», але рідко яка машина прислухується до нашого заклику. Ой там під аркою біля прохідної «Червоної зірки» можеш хвилинами стояти й мигтяти, а зустрічні машини йдуть і йдуть...

Нас у новому РАФіку «швидкої допомоги» п'ятеро: водій, лікар Є. О. Салоді, фельдшер М. М. Сит-

гу зміну. Неспокоїна вона у «швидкої допомоги», а за раз особливо: грип. Якщо в середньому за добу станція фіксує 240—250 викликів, то тепер лише за світловий день (з восьмої ранку до восьмої вечора) — 280. Тому й не дивно, що хворим з невисокою температурою пропонують звер-

ти» окрім усіх шоферських знань та навичок повинен знати місто, як свої п'ять пальців. А це: більше півтори тисячі вулиць і провулків у Кіровограді.

— Знайти вулицю — не проблема, — каже водій В. С. Чехун. — Будинки на вулиці, та ще таких, наприклад, як Волкова, Пацаєва,

Пригадую випадок на перехресті вулиць імені Луначарського і Шевченка в Кіровограді влітку років три тому. Група велогонщиків промчала на зелене світло згорі, як вітер. Поміж зупиненим міським транспортом. І коли світлофор перемігнув очима, й довгий, «з гармошкою» автобус рушив, на такій же самій шаленій швидкості відсталий од гурту велогонщиків врізався в охвістя автобуса. Все це трапилось настільки блискавично, що я не встиг і скрикнути, хоча все це відбулось буквально на очах. Перше, що майнуло в голову — допомогти. Я підбіг до хлопця, якого відкинуло далеко від автобуса й велосипеда і якого зводило корчем, і, ще не розуміючи, що буду робити (мабуть, такі абияк звести його на ноги), почув за спиною: «Не зачіпай! Швидку допомогу викличіть!». Я кинувся до телефону, зняв трубку й розгубився: який же номер набирати? Мене всього буквально тіпало. А в сусідній кабінці літня жінка вже кричала в трубку: «Велосипедист розбився! Негайно... кров!...». Потерпілого вже обступила юрба. Хтось радив: «Штучне дихання...». Хтось забороняв: «Не зачіпайте! Погано можна зараз зачіпати!». Кругом юрби збились на всіх чотирьох напрямках машини, автобуси, тролейбуси. Хтось кричав, хтось лаявся, аж поки той гвалт не покрило розпачливе закликання «швидкої допомоги»...

За скільки хвилини вона приїхала на виклик тоді запрудженим транспортом вулицями? Ніхто не засікав на годиннику (не до того було), але здається — вічність. І всю цю вічність натовп ворухнувся довкруг потерпілого й хохотливо вирішував: що робити? Коли нерухомого велогонщика забрала «швидка допомога», й розступилися люди — на асфальті залишилась калюжа крові. А я відчув, як на моїх долонях, на чолі виступає горюхиною піт.

Перед виглядом «смерті, навіть перед її подихом ми стаємо настільки розгубленими, немінними й безпорадними, що...

лікарі: штучне дихання, масаж... Вчасно доставили потерпілого в лікарню.

В. Д. Грицанюк:

— Недавно «Лит. газета» писала, що зробити первинну реанімацію в західних країнах можуть і поліцейські або міліціонери, і пожежники, які викликаються одночасно з медиками у випадку раптової смерті. А в нас?

собами не намагаються добувати дефіцитний бензин і запчастини! По-третє, не вистачає медикаментів. Горімоніальних препаратів, антипритічних засобів, анаболічних засобів навіть. Не кажучи вже про дефіцитні імпортовані ліки.

— Лікар Ворона Ганна

Операція

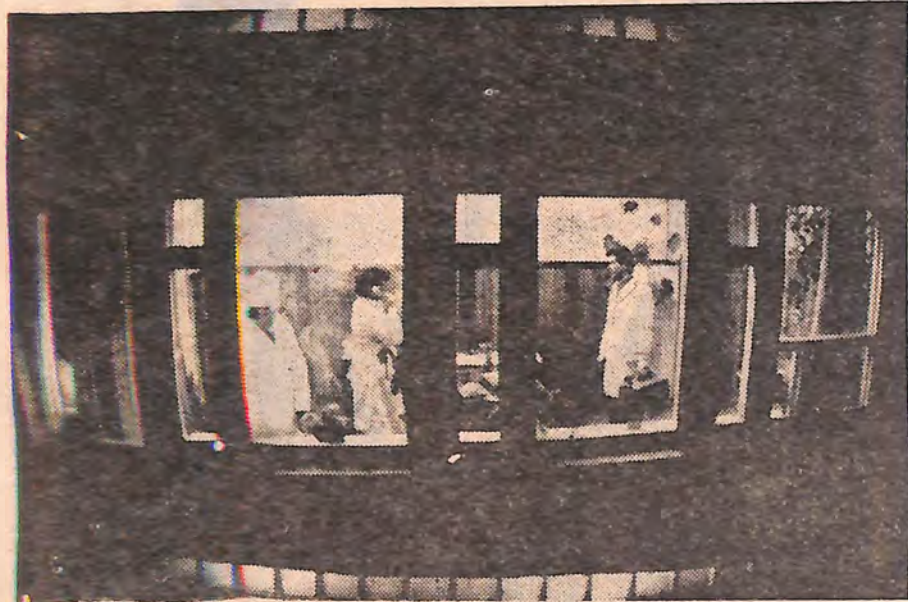
«НУЛЬ-ТРИ?!»

«НІЧНЕ МІСТО»

нутися до поліклініки. Тому й не дивно, що на столі в евакуатора Л. П. Шелудько лежать нереалізовані виклики, прийняті телефоном півтори години тому...

Не дивно? А що ж це за «швидка допомога», приїзду

проспект «Правди» — ось морока. Настільки невпорядкована нумерація (як стара, так і нова), що мешканці самі заблуджуються. А що вже казати, коли серед глухої ночі починаємо

ників і два кореспонденти газети. Виклик на Лелеківку типовий для сьогоднішнього дня: грип, температура тридцять дев'ять градусів. Квапиться білий опереваний червоною смугою автомобіль до хворої...

Цей поїзд передували кілька зустрічей з працівниками станції «швидкої допомоги» у диспетчерській, розмови з керівниками станції.

У ДИСПЕТЧЕРСЬКІЙ

Тут не вгавають телефони. Їх два. Односторонні, без дисків — працюють тільки на прийом.

— «Швидка допомога» слухає. Так, 38 градусів. Перший день хворіє? Не жалюється, нічого страшного: вранці звернетесь до своєї поліклініки, а зараз слухайте уважно... Яка температура? 39? А ви ж казали 38? Називайте адресу...

— Перелом? Ану, поключіть маму. Нема? Ти чого балуєшся? Перестань балуватись, хлопчику, бо взаєм жидки дзвонили... От бісова антана — уже третій раз сьогодні з видумками своїми...

— «Нуль-три» слухає. Нова кровотеча? Коли і чого пішла кров? У вас пережиг водню? Від вас неполадки аптека на проспекті Комуністичному. Так, пережиг водню, тампончик... Позвоніть ще через годину.

— Жар? 39? Чекайте швидку допомогу протягом години-півтори: зараз дуже загрозливі машини. Чекайте.

— Нічим не можемо вам допомогти — з такою температурою знаєте скільки у вас викликів на столі лежить? Не раніше, як через годину.

Диспетчери Валерій Бондар

якої треба чекати півтори-дві години?

— Щодня в місті працює 22 бригади «швидкої допомоги», — говорить евакуатор. — З кардіологічної (одна з яких інфарктна), 3 педіатричні, по одній травматологічна, психіатрична, рододопоміжна, решта — лінійні, які обслуговують усі інші виклики. Спеціалізовані бригади, звичайно, працюють значно оперативніше, а для лінійних просто викликів так багато, що...

На столі перед очима диспетчерів аркушки паперу з каліграфічно написаною адресою, а далі: «Прошу «ШД» не виїжджати за цю адресу, бо виклики — фальшиві».

— Час від часу такі записки з'являються у нас на столі, — пояснює Валерій Бондаренко. — Хтось на когось накликає «швидку допомогу». Не лінується серед ночі так «пожартувати». Як бачите, люди зводять рахунок навіть таким чином. Правда, не всі знають, що кожен виклик записується в нас на магнітофонну плівку. Не раз ображені прихилили сюди, прослуховували записи й по голосу визнали знайомих. Справа в таких випадках передається в міліцію...

— Від дітей намагаємось виклики не приймати, — додає Г. Молчанова. — За рідкісними винятками. Діти люблять іноді «побавитись». Та хіба тільки діти? Збереться іноді компанія підлітків молодиків і давай розважатися — за годину можемо десяток і більше фальшивих викликів записати. Пони не піймаємо...

Диспетчерам часу для розмов не вистачає: дзвонять наперебій телефони. А я пригадую, як недавно в «Литературній газеті» прочитав: кожен виїзд «швидкої» обходиться державі в середньому близько 15 карбованців...

В МАШИНІ

Рафик петляє окрайками вулицями міста. Нарешті провулок Мінський. До ре-

шукати той потрібний будинок...

— Не навчені в нашому місті люди зустрічати «швидку допомогу», — додає фельдшер М. М. Ситников. — А це ж елементарне: швидше знайдемо хворого. Недавно одного лікаря покусала собака на Кушівці — «проривався» до хати. І хобі хто вийшов...

З БЛОКНОТА

За січень нинішнього року Кіровоградською станцією швидкої і невідкладної допомоги зареєстровано вісім раптових смертей. Така смерть — це не до кінця вивчене явище в медицині. Не завжди її можна передбачити, попередити. Живе собі людина, не хворіє, ні на що не скаржиться і враз — впала серед дороги, на рівному місці...

Перед виглядом смерті чужої людини (не кажучи вже про рідних, друзів), навіть перед подихом її, ймовірно — ми стаємо настільки розгубленими й без-

РОЗМОВА З ЛІКАРЯМИ

Два вечори я бесідував із старшими лікарями на їхньому робочому місці. І Н. Т. Воскобойник, і В. Д. Грицанюк висловились однозначно: раптових смертей могло наступити значно менше, якби населення володіло навиками подати бодай найпростішу медичну допомогу — зробити штучне дихання, масаж серця, перев'язати кровотічну рану...

— Торін трапився такий випадок у «дзеркальному» гастрономі: несподівано впав чоловік і витягнувся на підлозі, — розповідає Н. Т. Воскобойник. — Раптова клінічна смерть. Добре, що тут не

нашій країні з ним безперечно необхідним досвідом?

— Їх треба організувати. Треба, щоб хтось за це взявся. Щоб відповідав хтось.

— Окрім цієї якій же важливій нерозв'язаній проблеми в службі?

— По-перше: не вистачає лікарів — липи «швидка допомога» забезпечена на 60 відсотків. Ми могли б ввечерами вводити додаткові бригади. По-друге: новим рафікам бракує бензину № 93, запасних частин. Стоять, бува, машини на припіп замість того, щоб їхати на виклик. Чого гріхатити, бува й таке, хоча наші водії якими тільки за-

Н. Т. Воскобойник:

— Розповідав яось фельдшер Яків Задина. У мікрорайоні вулиць Волкова—Пацаєва чоловік у бічці розрубав жінці сокирою голову, а сам собі (зі страху, певно) перерізав вени. Швидку допомогу й міліцію виклинали сусіди. І коли лікар зробив зауваження міліціонерам («Чому ж ви стоїте, допоможіть»), то вони ще й накинись на нього: «Ще поговорі тут!».

— Надіє Тимофіївно і Володимире Дмитровичу, а чому б справді населенню не відвідувати курси невідкладної допомоги? Як в Іркутську, єдиному місті в

Наумінна підтверджує цю думку: іноді, каже, навіть рецепт хворому доводиться виписувати, але ж йому від рецепту не полегшає...

— Якість дефібриляторів (технічний засіб, яким відновлюють биття серця) має бути високою. Та й про оперативність слід подумати всерйоз. На околиці міста (в Лелеківку, селище Нове, Первозванівку) за найближчим обстаном «швидка допомога» добереться за 15 хвилин, а при наявній медичній безграмотності населення клінічна смерть за цей час переходить у фізичну. Треба будувати підстанції на окраїнах міста.

— І ще одне, тривожне, можна сказати, питання. Перед нашою зустріччю знайомі мене просили довідатись: чи знаєте ви, що іноді фельдшери, лікарі приїжджають на виклик на підпиту?

— Такого не може бути. Заступаючи на зміну, вони отримують з наших рук чек з наркотичними рецептами, жетони, документи — хіба не почули б? Такі випадки караються в нас якнайсуворіше. Кілька років тому одного лікаря розрахували без розмов із «швидкої допомоги». Якби хто, може, помітив подібне, хай повідомить телефоном 03: через день-два це можна перевірити «сигналом».

В МАШИНІ

З Лелеківки ми повертались, отримавши по радіо наказ, у центр міста. Через Новомиколаївку. І вже аж біля педінституту в дилемі прохрипіло: «Рубін-71 Рубін-71! Не міг піяк вогні піймати. Ідьте за викликомі вулиця Добровольського...».

Водій різко розвернув машину на безлюдній вулиці. Сказав сердито:

— Отак у нас радіостанції працюють! Скільки часу збиваю. І бензину...

Машини квапились у цір. До хворого.

Василь БОНДАР, Василь ГРИБ (фото)

ПОНЕДІЛОК

15 ЛЮТОГО

ЦТ (I програма)

15.30 — Новини. 15.45 — Док. фільм. 16.10 — Об'єктив. 16.50 — Новини. 16.55 — Концерт. 17.20 — «Пульс». Проблеми розвитку Астроканського газоконденсатного родовища. 17.50 — Хвилини поезії. 17.55 — Школа: проб-

леми перебудови. 18.30 — XV зимові Олімпійські ігри. Ковзанярський спорт. 500 м. Чоловіки. Фігурне катання. Парне катання. Коротка програма. Лижний спорт. 30 км. Чоловіки. У перерві. 19.00 — Сьогодні у світі. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — XV зимові Олімпійські ігри.

Лижний спорт. 30 км. Чоловіки. 22.50 — Док. фільм. 23.25 — Сьогодні у світі. 23.35 — Співає В. Леонтьєв. **УТ** 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 17.00 — Телефільм «Чия це справа?». 17.20 — Грають юні музи-

канти. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — Телефільм «Там, де Ятрань круто в'ється». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Час ршень — час дій. 20.05 — Док. фільм «Віль і крик». 20.35 — Кінозамальовка. Телефільм. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Худ. фільм «За покликом серця». 23.05 — Вечірній вісник. 23.35 — Музичний монітор.

ЦТ (II програма) 14.00 — Новини. 14.05 — Фільм. «Птахи над містом». 18.00 — Новини. 18.15 — Служу Радянському Союзу! 19.15 — Музичний кіоск. 19.45 — Док. телефільм «Світ-

тильники Ермітаж». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Міжнародна панорама. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Екран документального фільму «Погляд». 22.20 — Ранкова пошта. 22.50 — XV зимові Олімпійські ігри. Санний спорт. Чоловіки. 23.35 — Новини.

ВІВТОРОК

16 ЛЮТОГО

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Фільм «Гасмунда». «Чорних прозвів». 10.10 — Концерт естрадно-симфонічного оркестру Держтелерадіо СРСР. 10.20 — Док. телефільм. 10.50 — Новини. 11.00 — XV зимові Олімпійські ігри. Лижний спорт. 30 км. Чоловіки. Гірськолижне двоборство. Швидкісний спуск. Чоловіки. Хокей. Збірна СРСР — збірна Австрії. 3 період. Хо-

кей. Збірна США — збірна ЧССР. 3 період. 15.30 — Новини. 15.45 — Програма Сахалінської студії телебачення. 16.45 — Дітям про звірат. 17.15 — Новини. 17.20 — Школа: проблеми перебудови. 17.50 — Виступає ансамбль «Парвос». 18.05 — «Діючі особи». Про проблеми Загорського дитячого будинку. Передача 1. 18.50 — Сьогодні у світі. 19.10 — Мультифільм. 19.30 — Фільм «Факт». 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Зустріч у Концерт-

ній студії Останіно з письменником Анатолієм Ананьєвим. 23.00 — Грає Державний квартет ім. Шостаковича. 23.10 — Сьогодні у світі. 23.20 — XV зимові Олімпійські ігри. Гірськолижне двоборство. Слалом. Чоловіки. **УТ** 9.00 — Новини. 9.25 — Нова зустріч з Нікою Турбіною. 10.10 — «Доброго вам здоров'я». 10.35 — Шкільний екран. 7 клас. Російська література. «Поезія К. М. Си-

монова». 11.05 — Худ. фільм «За покликом серця». 12.20 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Муз. фільм «Моя світла мить». 17.35 — А. Головко. «Товариші». Вистава. 18.10 — День за днем. (Кіровоград). 18.25 — Слайд-хвилинка. (Кіровоград). 18.30 — Сонячне коло. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Стосується коякого. «Ваше робоче місце». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Худ. фільм

«Горюховий хліб». 23.00 — Вечірній вісник. 23.30 — Грає В. Кошуба. **ЦТ (II програма)** 8.00 — Гімнастика. 8.15 — Док. фільм. 8.35, 9.35 — Історія. 10 кл. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — «Сфінкс». Науково-популярний фільм. 10.35, 11.35 — Біологія. 5 кл. 10.55 — Док. телефільм. 11.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 11.55 — Фільм «Двадцять шість днів з життя Достоевського». 13.15 — Док.

телефільм «Тайгона бувальщина». 13.45 — Новини. 13.50 — Телефільм «Талант». 1 серія. «Бережков винаходить колесо». 1 серія. 18.00 — Новини. 18.15 — Ритмічна гімнастика. 18.45 — Народні мелодії. 19.00 — XV зимові Олімпійські ігри. Хокей. Збірна США — збірна ЧССР. В перерві. Вечірня казка. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Короткометражні телефільми. 22.50 — XV зимові Олімпійські ігри. Санний спорт. Жінки. 23.20 — Новини.

СЕРЕДА

17 ЛЮТОГО

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Фільм «Факт». 10.05 — Новини. 10.15 — «Діючі особи». Про проблеми Загорського дитячого будинку. Передача 1. 11.00 — XV Олімпійські ігри. Фігурне катання. Парне катання. Довільна програма. 15.30 — Новини. 15.45 — Док. телефільм. 16.10 — «Сторінки історії». Історія і виконання патріотизму. 16.40 — «Про що спі-

вають діти Землі». 17.15 — Новини. 17.20 — «Дерево дружби». Вистава СФРЮ «Тіто, партія в Москві». 17.50 — «Діючі особи». Про проблеми Загорського дитячого будинку. Передача 2. 18.35 — Хвилини поезії. 18.40 — Сьогодні у світі. 19.00 — XV Олімпійські ігри. Фігурне катання. Парне катання. Довільна програма. Лижний спорт. 5 км. Жінки. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Мультифільм для дорослих. 22.00 —

XV зимові Олімпійські ігри. Санний спорт. Жінки. Ковзанярський спорт. 5000 м. Чоловіки. В перерві — 22.45 — Сьогодні у світі. **УТ** 9.00 — Новини. 9.15 — Науково-популярний фільм «Вчитель, на якого чекають». 10.10 — Концерт. 10.35 — Шкільний екран. 4 клас. Історія. 11.05 — Село і люди. 11.40 — Шкільний екран. 9 клас. Українська література. 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний

дзвіночок. 17.00 — Концерт. 17.15 — Телефільм «Сини присягу прийняли». 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — Телефільм «Народні мелодії». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Концерт. 20.20 — До XIX Всесоюзної конференції КПРС. «Звірюча час». У парт. організаціях Кіровоградщини. (Кіровоград на Республіканське телебачення). 20.50 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Л. Ходоріць. «Мені тридцять ро-

ків». Вистава Київського театру драми і комедії. 23.20 — Вечірній вісник. **ЦТ (II програма)** 8.00 — Гімнастика. 8.15 — Науково-популярний фільм «Одиссея Дмитра Овчина». 8.35, 9.35 — Основи Інформатики і обчислювальної техніки. 10 кл. 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учні СКТУ. Фізика. 10.35, 11.35 — Історія. 9 кл. 11.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 12.05 — Фільм «Рядовий Олександр Матро-

сов». 13.25 — Концерт національного ансамблю танцю Бірми. 13.55 — Новини. 14.00 — Телефільм «Талант». 2 серія. «Веселий контора винаходів». 18.00 — Новини. 18.10 — Сільська година. 19.10 — «...До шістьнадцяти і старші». 19.55 — Вечірня казка. 20.10 — Фільм «І восени буває весна». 1 серія. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — «І восени буває весна». Художній фільм. 2 серія. 23.00 — Новини.

ЧЕТВЕР

18 ЛЮТОГО

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Мультифільм. 9.05 — У світі тварин. 10.05 — «Діючі особи». Про проблеми Загорського дитячого будинку. Передача 2. 10.50 — Новини. 11.00 — XV зимові Олімпійські ігри. Лижний спорт. 30 км. Жінки. Хокей. Збірна США — збірна ЧССР. 15.30 — Новини. 15.40 — Док. телефільм. 16.10 — Музична оксариція. О. Респіні. «Піні Риму». 16.45 — Док. фільм

«Вологда. Марії Ульянової». 17.05 — Новини. 17.10 — «...До шістьнадцяти і старші». 17.55 — Питання теорії. Соціальні критерії прогресу. 18.40 — Сьогодні у світі. 19.00 — XV зимові Олімпійські ігри. Хокей. Збірна СРСР — збірна США. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — «Позиція». Зустріч з Гремом Грінном. 23.05 — Сьогодні у світі. 23.15 — XV зимові Олімпійські ігри. Гірськолижний спорт. Швидкісний спуск. Жінки.

УТ 9.00 — Новини. 9.15 — Концерт хорошої музики. 9.45 — Художній фільм «Осінній марафон». 11.15 — Вистава для дітей. «За шумом веління». 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Республіканська фізико-математична школа. Фізика на олімпіада. 17.30 — «Народний депутат». Допомога літнім людям у Мелітському районі. 18.00 — Варіант.

18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — Телефільм «Залюбкин стейжам». (Кіровоград). 18.55 — Наші довідки. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Телепресклуб. «Зворотний зв'язок». Житлове законодавство: облік і надання житла. В перерві бере участь секретар обласної ради С. М. Янчук. (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Молодіжна студія «Гарт». 23.20 — Новини.

ЦТ (II програма) 8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма «Співає Червоної Армії». Док. фільм. 8.35, 9.35 — М. Горький. «Після про Сокола». «Після про Буревісника». 7 кл. 9.05 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Науково-популярні фільми. «Зберегти для нащадків». «Портрет без рамки». 10.35, 11.35 — Етика і психологія сімейного життя. 9 кл. 11.05 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 12.05 — Фільм «І

восени буває весна». 1 і 2 серії. 14.15 — Новини. 14.20 — Телефільм «Талант». 3 серія. «Молодий кресляр». 18.00 — Новини. 18.15 — XV зимові Олімпійські ігри. Стрибки на лижах з трампліна. 19.00 — Клуб мандрівників. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Для всіх і для кожного. 20.45 — «Сари-Челеский біосферний заповідник». 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Мультифільм для дорослих. 22.00 — Співає Кирило Кравчик. 23.30 — XV зимові Олімпійські ігри. Санний спорт. Двійки. Гірськолижне двоборство. Швидкісний спуск. Жінки. 23.30 — Новини.

П'ЯТНИЦЯ

19 ЛЮТОГО

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Дітям про звірат. 9.05 — Док. фільм. 9.40 — Мультифільм. 10.25 — Концерт. 10.50 — Новини. 11.00 — XV зимові Олімпійські ігри. Ковзанярський спорт. 1000 м. Чоловіки. 15.30 — Новини. 15.40 — Фільм «Олександр Невський». 17.25 — Новини. 17.30 — Програма Литовського телебачення. 18.40 — Людина і закон. 19.10 — Сьогодні у світі. 19.30 — XV зимові Олімпійські ігри. Ков-

занярський спорт. 1000 м. Чоловіки. Лижний спорт. 15 км. Чоловіки. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — XV зимові Олімпійські ігри. Лижний спорт. 15 км. Чоловіки. 22.15 — Фільм «Тото, «Фігаро — тут, Фігаро — там». 23.40 — «Погляд». Вечірня інформаційно-музична програма. **УТ** 9.00 — Новини. 9.15 — Українські мелодії. 9.25 — Художній фільм «Горюховий хліб». 10.35 — Шкільний ек-

ран. 9 кл. Фізика. «Магнітні властивості речовини». 11.05 — Музична подорож. Фільм-концерт. 11.40 — Шкільний екран. 8 кл. Історія. 12.15 — Новини. 12.30 — Молодіжна студія «Гарт». 16.30 — Новини. 16.45 — Срібний дзвіночок. (Дніпропетровськ). 17.05 — «На допомогу школі». Бесіди з радянської літератури. 17.45 — «День за днем». (Кіровоград). 18.00 — Чемпіонат СРСР з баскетболу. Чоловіки. Фінальні ігри. 18.30 — Концерт Буковинського ансамблю пісні і танцю УРСР. 19.00 — Актуаль-

на камера. 19.35 — Художній фільм «Маріца». 20.40 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — «Добрий вечір, хліборобі!». 22.50 — Новини. 23.10 — Музичний монітор. «Фольклорний ансамбль «Зоряні». (Кіровоград на Республіканське телебачення). **ЦТ (II програма)** 8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. Док. телефільм. 8.35, 9.35 — «Світ, що нас оточує». 1 кл. «Хліб — усьому голова». 8.55 — «Не зраджуй Херсоне-

са». 9.05 — Англійська мова. 1 рік навчання. 9.55 — «Через скло». Науково-популярний фільм. 10.05 — Учні СКТУ. М. Салтиков-Шчепрін. Казки. 10.35, 11.35 — «Світ, що нас оточує». 2 кл. «Наша армія». 10.55 — «Олександрівський парк». 11.05 — Англійська мова. 2 рік навчання. 11.55 — Фільм «Сказання про землю сиби-рську». 13.35 — «Пам'ятай». 14.10 — Новини. 14.15 — Телефільм «Талант». 4 серія. «Головний конструктор». 18.00 — Новини. 18.15 — XV зимові Олімпійські ігри. Хо-

кей. Збірна Канади — збірна Фінляндії. 2 і 3 періоди. 19.30 — Док. фільм. 19.50 — О. Глазунов. «Лірична поема». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Для всіх і для кожного. 20.45 — «Сари-Челеский біосферний заповідник». 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Мультифільм для дорослих. 22.00 — Співає Кирило Кравчик. 23.30 — XV зимові Олімпійські ігри. Санний спорт. Двійки. Гірськолижне двоборство. Швидкісний спуск. Жінки. 23.30 — Новини.

СУБОТА

20 ЛЮТОГО

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.30 — Виступ ансамблю пісні, музики і танцю Вудини культури ім. Ногіна. 9.45 — «Я — атомохід «Сибір». 9.15 — Фільм-концерт «Дирігенти». 9.45 — Розповіді про художника С. Красаускас. 10.15 — Грає Г. Мурзабекян (скрипка). 10.40 — Док. телефільм. 11.30 — Всесоюзна читачка конференція. Журнал «Знамя». 12.50 — Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». 13.20 — «У країнах соціа-

лізму». Тележурнал. 13.50 — Для всіх і для кожного. 14.30 — Новини. 14.40 — До 70-річчя Радянської Армії і Військово-Морського Флоту. Телефільм «Слухати у відсіках». 16.50 — Очевидне-неймовірне. 17.50 — У гостях у академічного хору російської пісні Держтелерадіо СРСР. 18.30 — Редакція міжнародного життя представляє: «Вітва на Йордані». (Телебачення УНР). «Наркомані — ні!». (Фільм ООН). 19.30 — Мультифільм. «Бра-лаш». 19.40 — Фільм «Поїзд поза розкладом». 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — XV зимові Олімпійські ігри. Біат-

лон. 20 км. Бобслей. Двійки. Гірськолижне двоборство. Слалом. Жінки. Стрибки на лижах з трампліна. В перерві — 23.20 — Новини. **УТ** 9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — «На хвилину друзі». Виступає ансамбль танцю Вірменії. 10.30 — Прем'єра телефільму «Суєта навколо крота». 10.50 — «Роксоланія». — Поема про Україну. Літературна передача. 11.40 — «Винахідник». Від ідеї до практики. 12.20 — На шляхах республіки. Погода. 12.25 — «Доброго вам здоров'я». Профілактика алкоголізму.

12.55 — Новини. 13.10 — А. Кудрявцев. «Мар'я». Вистава. 15.35 — «Живе слово». Культурно-російської мови. 16.05 — Кіноафор. Телеафіша. 16.10 — П. І. Чайковський. Симфонія. 17.00 — «Суботні зустрічі». Кінолуби республіки. 18.30 — «Скарби музеїв України». Л. Лабенко. «Тато». 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Сонячні кларнети». Самодіяльні художні колективи Дніпропетровської області. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Художній фільм із субтитрами. «Прощання слов'янки». 23.10 — Вечірній вісник

23.30 — Світ поезії. Б. Корнілов. **ЦТ (II програма)** 8.00 — Гімнастика. 8.15, 13.15 — Програма «Думка». 8.15 — «Спізвучає». К. Симонов. Вірші. Щоденники. Спогади. Д. Шостакович. «Сьома симфонія». Сторінки музики. 9.55 — Перебудова і право. 10.10 — «Трагедія на дорогах». Док. фільм. 10.25 — У світі тварин. 11.25 — Людина. Земля. Всесвіт. 12.30 — Філософські бесіди. 13.15 — Діалог з комп'ютером. 14.00 — XV зимові Олімпійські ігри. Хокей. Збірна СРСР — збірна ФРН. 16.00 — Незабутні музичні вecho-

ри. С. Прокоф'єв. Концерт для фортепіано з оркестром № 5. 18.25 — «Вундербебі!». Фільм-вистава. 17.35 — Фільм «Чекання полковника Шалігіна». 19.00 — Мультифільм. 19.10 — «Амхабадський щоденник». Про І. Вєсолюжний збір воїнів запаса. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Сторінки творчості поета Ю. Мавринця. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Програма «Думка». Зустріч в Концертній студії «Останіно» з народним художником РРФСР Б. Немесним. 23.20 — Науково-популярний фільм «Подорож до Колумні». 23.40 — Новини.

НЕДІЛЯ

21 ЛЮТОГО

ЦТ (I програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 9.00 — Док. телефільм. 9.15 — Тираж «Спортлото». 9.30 — Будильник. 10.00 — Служу Радянському Союзу! 11.00 — Ранкова пошта. 11.30 — XV зимові Олімпійські ігри. Ковзанярський спорт. 1500 м. Чоловіки. 12.30 — Музичний кіоск. 13.00 — Сільська година. 14.00 — До 70-річчя Радянської Армії і Військово-Морського Флоту. Фільм-вистава. «Рядові». 16.15 —

Відкриття фотоконкурсу «Я люблю тебе, життя». 16.30 — XV зимові Олімпійські ігри. Фігурне катання. Чоловіки. Довільна програма. 18.45 — Міжнародна панорама. 18.45 — Фільм «Пригоди на мальовчаних островах». 19.55 — XV зимові Олімпійські ігри. Лижний спорт. Естафета 4x5 км. Жінки. 21.00 — «Час». 21.40 — Концерт майстрів мистецтва. 22.55 — Мультифільм для дорослих. 23.20 — Новини. 23.30 — XV зимові Олімпійські ігри. Хокей. Збірна СРСР — збірна ЧССР.

УТ 9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — М. Родичев. «Микитівна — мати шахтарська». Телевистава. 10.45 — Для дітей художній фільм «Школа» 3 серія. 11.50 — Фільм-концерт «Мелодії гірського краю». 12.05 — Кіноекран ДАІ. Погода. 12.10 — «Художня панорама». Відеорепортаж з виставки художника В. Бондаренка. 12.45 — Новини. 12.55 — Циркова програма. 13.40 — «Автограф». Заслужений артист УРСР І. Попо-

вич. 14.45 — Село і люди. 15.15 — «Ви нам писали». 16.00 — Слава солдатська. 17.00 — Мультифільм на замовлення. 18.10 — «У нас на гастролі». Телеафіша. 18.15 — Науково-популярний фільм «Разом з Макаренком». 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Сонячні кларнети». Самодіяльні художні колективи Дніпропетровської області. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Художній фільм із субтитрами. «Прощання слов'янки». 23.10 — Вечірній вісник

ЦТ (II програма) 8.00 — На зарядку ставай! 8.15 — «Брудит». 9.00 — Радянська поезія. С. Гудзенко. 9.35 — Док. фільм. 10.40 — Портрети. «О Дельвіг мій...». 11.40 — Основи економічних знань. Журнал «Телек». 12.15 — Діалог з комп'ютером. 13.00 — XV зимові Олімпійські ігри. Хокей. Збірна Фінляндії — збірна Швеції. 15.00 — Док. фільм. 15.20 — Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». «Народні пісні і танці». (Мад). 15.50 — Зустріч в Концертній студії

Останіно з письменником Ф. Абрамовим. (Запис 1982 року). 17.30 — Телевізійний музичний абонемент. 18.25 — Програма Естонського телебачення. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Док. фільм. 20.30 — Концерт Державного народного ансамблю пісні і танцю «Летува». 21.00 — «Час». 21.40 — Науково-популярний фільм «Турпохід... на виживання». 22.05 — XV зимові Олімпійські ігри. Бобслей. Двійки. Гірськолижний спорт. «Супер-рігант». Чоловіки. 23.30 — «Відоображення». Естрадний концерт. 23.45 — Новини.

Шаховий конкурс «МК», який тривав майже десять місяців, фінішував. Пропонуємо його учасникам перевірити рішення останнього туру:

ЗАВДАННЯ № 19

1. K:f5.

ЗАВДАННЯ № 20

1. Kp1 Fe5. 2. g1 C:b4.
3. Cg5X.

1. Kp1 Fe5. 2. g1 Cc4.
3. Th5X.

1. Kp1 Fe5 2. g5+ Cc4 3. Th5X.

1. Kp1 Fe5 2. gh+ Cc4 3. K:f5X.

Понад сто учасників конкурсу вийшли на його старт, та на жаль, уже після кількох перших турів дехто відмовився від подальшої участі. «Головне не перемога, а участь» — ось один із

ДО НОВИХ
ЗУСТРІЧЕЙ

спортивних принципів, додержуючись якого, шахісти підвищують свою майстерність. До того ж без боротьби, без поразок не може бути перемоги.

Перше місце в нашому конкурсі посів кіровоградець В. І. Цивільов,

який працює інженером виробничого об'єднання «Друкмаш». Він набрав 48 очок.

Лише чотири очка поступився лідеру Анатолій Миколайович Авдеев — інженер заводу радіовиробів обласного центру.

На третьому місці — робітник Гайворонського тепловозремонтного заводу Микола Гаврилович Атаманюк (42 очка).

Усі призери нагороджуються почесними грамотами редакції тижневика і шаховою літературою.

До нових зустрічей в клубі «64-х клітин», шаховий прихильник шахів!

ЧВЕРТЬ ГОДИНИ
ДО СТРУНКОСТІ

На численні прохання читачів друкуємо вправу для тих, хто досі не займався систематично рапковим зарядкою, але хоче стати струнким і здоровим.

1. Вихідне положення: ноги разом, руки в кулаках притиснуті до грудей. Випрямити руки перед собою (пальці вільні), в. п., руки в сторони, в. п., руки вгору, в. п., руки вниз.

2. В. п.: ноги разом, руки на пояс. Нахил уліво, вперед, вправо, назад.

3. В. п.: ноги разом, руки перед грудьми. Заводити якомога далі назад руки і по черзі кожен ногу.

4. В. п.: ноги на ширині плечей, одна рука на поясі, одна вгору. Робити по чотири нахили вліво і вправо, міняючи руки.

5. В. п.: ноги разом, руки вниз. Робити присідання, розводячи руки спочатку в сторони, а потім уперед.

6. В. п.: ноги разом, руки на пояс. Почергово робити підняттями зігну-

тими ногами кругові рухи.

7. В. п.: ноги розставлені широко в сторони. Нахилитися, почергово нахрест дістаючи пальцями рук до ніг.

8. В. п.: ноги разом, руки зчеплені за спиною. Витягувати їх якомога далі назад, почергово відводячи назад і ноги.

9. В. п.: ноги разом, руки вниз. Піднявши руки вгору, сплеснути долонями, одночасно підстрибуючи, ноги в сторони.

10. В. п.: ноги разом, руки витягнуті вперед. Швидко розводити їх в сторони і схрещувати на рівні грудей на зразок ножиць.

Для початку, щоб не боліли м'язи, робіть по половині вправ по 3—5 разів. Щодня додавайте одну вправу і збільшуйте частоту. Зупиняйтеся на 6—7 разів. Після гімнастики протріть тіло вологим рушником чи прийміть душ.

Якщо немає часу для зарядки вранці, робіть її вдень чи ввечері, але не перед сном і не одразу після їди.

ЛІКУВАННЯ...
КАЛІГРАФІЄЮ

Учені, досліджуючи старовинні китайські та японські рукописи, дійшли дещо несподіваного висновку: каліграфічне письмо допомагає лікувати нервові хвороби. Людина, що тривалий час старанно виводить літери, розслаблюється і заспокоюється.

ЩО ТО ЖІНОЧА
ДОВІРЛИВІСТЬ...

Цікаву форму догодити клієнтам придумав хазяїн одного з барів у Стокгольмі. Він включає в залі запис стрекотіння друкарських машинок. На цьому звуковому фоні завісники дзвонять додому і легко переконають дружин, що вони знаходяться на роботі і дуже зайняті. Характерно, що деякі жінки при цьому жаліють «пере-

втомлених роботою бідолах»...

«ВІЧНОЗЕЛЕНИЙ»
ТОВАР

На багатьох нових американських товарах ставлять тавро — «новий». Якщо новинка залежується, її пускають з індексом «поліпшений». Коли ж товар стає «бородатим», йому клеять етикетку «класичний», що, як не парадоксально, має успіх у покупців.

АЛИСА

М. ЛЕОНИДОВ

Алиса умеет влезть,
Алиса рисует в альбомах,
Алису в гости не вастать,
Алиса почти всегда дома.

ПРИПЕВ:

Ах, Алиса, как бы нам встретиться,
Как поболтать обо всем,

Д. РУБИН

Ах, Алиса, просто не терпится
Ах, побить в доме вдвоем,
С тобою вдвоем.

Алиса не любит гостей,
Алиса одна вечерами,
Алиса сидит на тахте
С коробкой конфет и с мечтами.

А-а, Алиса ни дня
Не может прожить без ириса,
Алиса, она же дитя,
Но лучше всех А... А... Алиса.

Кросворд «4 літери»

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Місто-герой. 3. Кондитерський виріб. 5. Сільськогосподарський інструмент. 7. Хижак з родини кошачих. 8. Суха трава. 9. Вид легкої атлетики. 11. Острів у Середземному морі. 13. Житло лисиці. 15. Дерма в Африці. 17. Парусне судно. 19. Майданчик для гри. 21. Хімічний елемент. 22. Кінорежисер, народний артист СРСР. 23. Математична величина. 25. Вокально-інструментальний ансамбль. 27. Хімічний елемент. 29. Снаряд давнього чоловіче ім'я. 31. Фізична величина. 33. Укріплення. 35. Пристосування для вилучення морських мін. 36. Сільськогосподарський інструмент. 37. Музичний знак. 38. Курортне місто в Криму. 39. Річка на заході України.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Військова техніка. 2. Герой роману О. Дюма «Три мушкетери». 3. Птах. 4. Архітектурна споруда. 5. Тварина. 6. Музичний інструмент. 10. Столиця союзної республіки. 12. Військовий підрозділ. 14. Футбольний клуб в Іспанії. 15. Планета. 16. Жіноче ім'я. 17. Приміщення для купання. 18. Річка в Грузії. 19. Хижак з родини кошачих. 20. Давньогрецький міфічний герой. 24. Марка вітчизняного автомобіля. 26. Музичний інструмент. 28. Бразильський футболіст. 29. Планета. 30. Частина весільного вбрання. 31. Одиниця виміру морських відстаней. 32. Архітектурна споруда. 33. Марка закордонного автомобіля. 34. Шахова фігура.

Склав С. РАТЕНКО.
с. Червона Кам'янка,
Олександрійський район.

ПОРАДИ

КОТЛЕТИ З КАПУСТИ

Листочки капусти відварити у солоній воді, охолодити, пропустити через м'ясорубку разом зі смаженою цибулею. Одержану масу змішати з манною крупою,

проварити і змішати з яйцем, сіллю та вершковим маслом. Зробіть котлети звичайної форми, вмочіть їх у збите яйце, посипте сухарями й підсмажте. До столу подайте зі сметаною чи гострим соусом.

Вихід продуктів: на 150 г капусти — по 25 г цибулі, масла, сухарів, 15 г манки, половина яйця.

РИБНИЙ САЛАТ

Філе хека поріжте смужками, залийте оцтом і протримайте 12 годин. Потім маринад злийте, а до риби додайте кілька цибулі, дрібно порізаний консервованний перець, олію, зелень, сіль.

Вихід продуктів: на 500 г риби — по 150 г цибулі й перцю, оцту — 15 г, солі — 10 г, зелені — 20 г, олія — за смаком.

«СПОДОБАЛИСЬ І КЛУБ, І КОМЕНДАНТ»

Ще тільки почався рік, а вже пошта принесла значну кількість листів у клуб «На дозвіллі». І у всіх підтримка, схвалення. На перше завдання психологічного практикуму «Кмітливий комендант» надійшло більше тридцяти відповідей. Аналізуємо ті, в яких дані правильні відповіді або близькі до правильних.

Перш за все — про думку читачів: «Введено нову рубрику «На дозвіллі». Проводить конкурси, вікторини, задачі психологічного характеру. Це для нас, ерудитів, хороший подарунок».

Іван Трохимович ЧОРНОІВАН, м. Кіровоград.
«Газета сподобалась. Дуже багато цікавого матеріалу. Особливо мою увагу привернула сторінка «На дозвіллі».

В. МАЛЬКО, м. Долинська.

«Мені сподобалась ідея психологічного практикуму».

Тетяна ФІЛОНЕНКО, м. Світловодськ.
«Спасибі. Дуже цікаво. І газета від цього стає цікавішою».

С. КРАТЕНКО, м. Кіровоград.
«Взяв в руки перший номер і відчув, що в ньому є щось незвичайне».

Олександр ЧОПИН, с. Аджамна.
«Дуже сподобалось. Бажаю успіхів у 1988 році».

Є. Я. ШОР, м. Кіровоград.
«Приємно несподіванкою для нас стали колективні листи: учнів Кіровоградського технікуму механізації сільського господарства, сім'ї Педюрі із міста Долинської. Ось, що пише нам ця родина: «Сподобався нам новий розділ — новинка клубу. Надсилаємо відповідь — колективну працю сім'ї».

Григорій Тихонович, Лідія Вікторівна, Анжеліна, Максим, Олександра, Сеїтлана».

А тепер підсумки «Кмітливого коменданта». Крім вказаних вище читачів, правильні відповіді надіслали С. Корячко з м. Знамянки, П. П. Дяченко з села Мар'ївки Компаніївського району, О. Ожого з м. Новоукраїнки, О. Малайкіна з м. Кіровограда, Т. Коробка з смт Компаніївки, О. Коновальчук із с. Гурівки Долинського району, Р. Крутенко з м. Кіровограда, В. Гурчак з с. Олено-Косогорівки Кіровоградського району, В. Нечипоренко з м. Знамянки. Особливо відзначаємо естетичне оформлення відповідей Т. Степаненко з м. Світловодська. В основному правильний підхід у відповідях Г. Щербини і А. Чикириси, вони допустили окремі неточності. А листи йдуть і досі. Спасибі.

сцена
екран
арена

20 років тому режисер Г. Полок зняв художній фільм «Інтервенція», в основі якого — відома п'єса Л. Славіна. І лише в 1987 році цей фільм побачили глядачі країни. Той, хто не встиг його переглянути, може скористатися запрошенням кіноклубу «Екран», 20 лютого о 18 год. 40 хв. «Інтервенція» демонструватиметься у кінозалі бібліотеки імені Крупської.

21 лютого о 10 годині ранку у приміщенні міського Палацу культури імені Компаніївця проходило обласний огляд-конкурс духових оркестрів. Запрошуються всі любителі духової музики.

20 лютого у будинку культури заводу радіовиробів відбудеться засідання клубу «Ромашка», присвячене Дню Радянської Армії і Військово-Морського Флоту. Початок о 12 годині.

21 лютого там же проводиться тематичний вечір на тему «Тебе любима, родная армия...». У програмі вечора — зустрічі, конкурси, концерти. Початок о 18 годині.

Редактор
Ю. СЕРДЮЧЕНКО.

«Молодой коммунар» —
орган Кировоградского
областного комитета
ЛКСМ Украины.
На украинском языке.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26;
заступника редактора — 2-29-02;
відповідального секретаря —
2-55-63; відділів: комуністичного
виховання — 4-66-79, 4-64-21;
номосольського життя та еко-
номіки — 2-04-84; учнівської
молоді і соціальних проблем —
2-59-82; фотолaboratorії —
4-94-94; оголошень — 4-28-96;
коректорської — 3-61-83.
Газета виходить щосуботи.

Друкарня імені Г. М. Димитрова
видавництва
«Кіровоградська правда»
Кіровоградського обкому
Компартії України.
м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БН 06042. Індекс 61103.
Зам. № 65. Тираж 56 950.

Над номером працювали:
художник — О. Босий,
складач машинного набору — М. Мужиковський,
складачі вручну — Л. Ур-
саленко, Б. Ватульов,
коректори — Л. Кова-
ленко, Л. Сердюченко,
цінкограф — О. Щербина,
друкарі — В. Чистя-
нов, М. Янковий, А. Ози-
рянський, відповідальний
черговий — В. Бондар.